The First Telugu Bi-weekly in Andhra Desa. The only Telugu Newspaper for H. E. H. The Nizam's Dominions.

# గోలకొండ పత్రిక

ప్రతి బుధవారము శనివారము ప్రకటింపబడును.

హైదరాబాదు దక్కన్

103327

Golconda Patrika. Hyderabad, Dn.

సంపుటము ౬ } శా. శ. ౧౮౫౪ ఆంగీరస నామ సంవత్సర శ్రావణ శు ౧౨ శనివారము 13-8-32 { సంచిక ౭౮

## ఉర్దూ భాషాభివృద్ధి

ఖాజాహాసన్ నిజామిగారి ఉపన్యాసము

(స్వకీయ విలేఖరి)

మాతృభాషయందు గౌరవము లేనివాడు
తన ఆత్మ గౌరవము వదలుకొనినట్టివాడు

మాతృభాషాభివృద్ధికై పాటుపడినవాడు
దేశాభివృద్ధికై పాటుపడువాడు

మంగళవారము (౯-౮-౩౨.)

సాయంత్రము ౫ గంటలకు ఖాజాహాసన్ నిజామిగారు "ఉర్దూ భాషాభివృద్ధి" యను విషయముపై నుపన్యసించిరి. నిజాముకాలేజి హాలంతయు విద్యార్థులచే నిండియుండెను. నవాబు మిర్జాయార్ జంగు బహద్దూరు వారు అధ్యక్షత వహించిరి. నవాబు గారు ఉపన్యాసకులను సభ్యులకు ఎరుకపరచుచు మౌలానా హాసన్ నిజామిగారు చాల ప్రసిద్ధి చెందినట్టి వారనియు, మతవిషయమై ఆధ్యాత్మిక విషయమై చాల కృషిసల్పినట్టి వారనియు తెలిపిరి. తరువాత మౌలానాగారు దేహమస్వస్థతగా నుండుటచే సభ్యుల అనుమతి పైకొని కూర్చొనియే గంభీరముగా నుపన్యసించిరి.

మౌలానా ఖాజాహాసన్ నిజామిగారి

ఉపన్యాసముయొక్క సారాంశము

ఉర్దూభాష పెక్కుచోట్ల పెక్కువిధములుగా వాడబడుచున్నది. ఢిల్లీవారు, వారుమాట్లాడుభాష, లక్నోవారు మాట్లాడువారి భాషకన్న శ్రేష్ఠమైనదని లక్నోవారు తాముమాట్లాడుభాష ఢిల్లీవారి భాషకన్న మిక్కిలి శ్రేష్ఠమైనదని తలంచెదరు. కాని ఇట్లు తలచుటకన్న ఎక్కువభాషాసేవ చేయుటయే ఉత్తమమైనది.

చాలమంది ఉర్దూభాష మహమ్మదీయులదని యు దానిని హిందూదేశమునకు వ్యాపకభాషయగుటకు అర్హతలేదనియు వాదించెదరు. మరికొందరు హిందీభాషయే హిందూదేశమునకు వ్యాపకభాష కావలెననియు ఉర్దూభాషయందలి లోపములు జూప ప్రయత్నింతురు. అట్లే మరికొందరు ఉర్దూభాషాభిమానులు హిందీభాషయందలి లోపముల జూప ప్రయత్నింతురు వీరిరువురు తమ అభిమానమును జూపు భాషలకు ఏమాత్రము సేవజేయువారని తలంపగూడదు. లేనిపోని కలహములను పెంచువారే! కనుక వీరు ఇట్టితప్పు త్రోవలందు పోక తమతమ భాషయందలి స్వాదువు చూపుటకు ప్రయత్నించిన భాషలకు ఎంతోమో మేలుచేసినట్టి వారగుదురు.

ఉర్దూభాష ఏమతమునకుగాని యేశాఖకుగాని చెందినట్టిదికాదు. ఉర్దూభాష సర్వసామాన్యముగా హిందూదేశము నంతటిని చెందినట్టిభాష. గాంధీజీగారు మనదేశము అభివృద్ధికి రావలయునన్న మనందరికిని ఏకభాష యుండవలయునని సెలవిచ్చిరి. వారు చెప్పినవాక్యాలు వాస్తవమైనవి. అంతటితోనే ఉర్దూ హిందీభాషలకు యుద్ధము ప్రారంభమయ్యెను. ఉర్దూ హిందీభాషలకు వాస్తవముగా అంత తారతమ్యము లేదు. కాని ఇప్పుడిప్పుడు పెరిగిపోవుచున్నట్లి కానన్నే యీరెండు భాషలను వదలి వేరె ఇంకొక మూడవభాషయైనట్టి హిందూస్థానీ భాషను మనము అమలులోనికి తెచ్చుకొనిన మనము అభివృద్ధికి రాగలము. ఇది గాంధీజీగారి అభిప్రాయముగూడనై యున్నది. పరదేశస్థులు మనకు ఏకభాషలేదనియు ఏకమతము లేదనియు మనము యేకజాతీయులకు అర్హులము కామనియు, నెక్కువగా హేళనజేయుచున్నారు. కాబట్టి మనమందరితో పాటు తలఎత్తి తిరుగవలయునన్న మనముగూడ త్వరలోనే మన ఏకభాషకై ఎక్కువ పాటుపడవలయును.

ప్రతివాడును తనమాతృభాషాభివృద్ధికై పాటుపడవలయును. మాతృభాషయందు గౌరవము లేనివాడు ఆత్మగౌరవము లేనివాడు మాతృభాషాభివృద్ధికై పాటుపడునట్టి యువకుడు దేశాభివృద్ధికై పాటుపడునట్టివాడే యని నా యభిప్రాయము. ఇప్పుడిప్పుడు యువకులు తమమాతృభాషను మరచిపోయి ఇంగ్లీషుభాషను మిశ్రమముజేసి మాట్లాడుట చాల గౌరవమని తలచెదరు. (కొందరు నవ్వుచు నవ్విరి.) ఇది నవ్వుటకు అర్హతమైనదికాదు ఇది ఏడ్చుటకు అర్హతమైన విషయము. ఈ దురభ్యాసము మనదేశమునందేకాదు తక్కిన ప్రాచ్యదేశములన్నిటియందును కానవచ్చును. ఈ అభ్యాసమును నేను యీజిప్టు, సిరియా, అరేబియా తుర్కిస్థానము లగు అన్ని దేశములందును జూచితిని నాకు ఇంగ్లీషునందుకాని తదితర ఏ పాశ్చాత్య దేశభాషయందుగాని అట్టి భావములేదు. గాంధీజీ అమూల్యభావ మెల్లప్పటికిని పరికింపదగినదై యున్నదని సెలవిచ్చిరి. అట్లే నేనుగూడ నమ్ముచున్నాను కాని అట్లు భాషలు మిశ్రమముజేసి పలుకుటచే మనభాషల నాశనముచేయుటయేగాక అట్లు మిశ్రమము చేయు భాష గూడ అగౌరవము జేసినవారగుదుము. కాన ఇట్టి కల్తీ బుద్ధిని మనము మానివేయవలెను.

మనమిప్పుడు పాశ్చాత్య సంఘర్షణ ... నమ
... పూర్వభావములు మరచిపోవుచున్నాము మ
న వేదాంతము అడుగంటిపోవుచున్నది భగవద్
భక్తియు, పితృభక్తియు మరచిపోవుచున్నాము
మిక్కిలి పూర్వముండినట్టి వస్తువులగూడ
వాడుట మరచిపోవుచున్నాము ఇదంతయు దు
ఃఖభాజనమైన విషయము మనము మన దేశము
లో తయారైనట్టివి మన తాతముత్తాతలు ఎను
చున్నట్టి వస్తువుల వాడుచుండిన మనభాషయం
దు గూడ అభిమానము కలుగును అట్లు వాడుట
మరచిపోయినగాని నామములు మరచిపోవుట
యేగాక భాషయందలి వానికై ఉపయోగింపబ
డు నామములగూడ మరచిన వారమగుదుము.
కాబట్టి మనము అట్లెన్నటికి మరువగూడదు.
మిక్కిలి మన పెద్దలు వాడుకొనుచుండిన
వస్తువులు చాల అగ్గువైనట్టియు, బహుకాలము
న్నట్టివియై యుండెను. కాని ఇప్పుడు వచ్చిన
ట్టి గాజుగ్లాసులు మొదలగునవి మిక్కిలి ప్రియ
మగుటయే కాక పైగా అవలీలగ విరిగిపోయి న
ష్టమును గలిగించుచున్నవి. దానికి ఉదాహరణ
ము మేము నా తాతయొక్క తండ్రి యొ ...
త డిచెంబును కొనియుండెను. దానితో వారి ...
లందరును త్రాగినదేకాక ఇప్పుడు నేనగూడ ...
తృభక్తి కలిగినప్పుడెల్ల నుపయోగించుచున్నాను.
కాబట్టి యువకులైన మీరందరు మీ తాతతం
డ్రుల వేషభాషలను గౌరవింప ప్రయత్నింపవల
యును. అప్పుడు మన భాషలు వృద్ధికి రాగలవు.
యువకులైనట్టి మీరందరును మాతృభాషాభి
వృద్ధికై పాటుపడవలయునని నేను మిమ్ముల ప్రా
ర్థించుచున్నాను.

తరువాత అధ్యక్షులు లేచి వారుగూడ చాల
కాలమునరకు మృదుమధుర కంఠముతో మెల్ల
గ తమ అభిప్రాయముల వెల్లడించిరి. మౌలానా
గారు దెల్పిన విషయములన్నియు మిక్కిలి అలోచ
నార్హములైనవియు, వానిని యువకులు బాగు
గా ఆలోచనచేయవలయునని తెల్పిరి. ఇతరభా
షలనుండి కొన్ని పదములదీసికొని కలుపుట గొ
ప్ప పొరబాటు కాదని తనఅభిప్రాయమును వె
ల్లడించిరి. ఎట్లన మౌలానాగారు స్వతఃగా తన
యుపన్యాసమునందు "అప్పీల్, పాలిటిక్స్, పి
స్టోల్,, మొదలగునవి సుమారు డ
జను పదముల వాడిరి. అందువలన వారిభావములు
విశదముగా తెలిసెనేగాని భాషకు నేలాటిలోప
ము కలుగలేదు. అట్లు తీసికొనక యున్నచో అర్థ
ముకానట్టివియు సనాతనమైనట్టివియునగు అరబ్బీ
పార్సీ భాషాపదముల చేరిదెచ్చి ఉర్దూభాషయం
దు కలిపిన భాషకు ఏలాటిలాభముండదు. భాష
యనునదియొక థర్మామిటర్ వంటిది. ఉష్ణమెట్లె
ట్లు హెచ్చునో థర్మామిటర్ యందుగూడ డిగ్రీలను
హెచ్చు ... అట్లు ఎక్కుచుండును అట్లే
భాషయందుగూడ ఎప్పుడు క్రొత్తక్రొత్త విషయములు వ
చ్చుచుండునో అప్పుడు వానికి అనుగుణ్యముగా
... లేనిచో దానికి వాడుక
తగ్గిపోవును. కాబట్టి మనము తక్కిన భాషలందు
లి పదములను మనలోనికి తీసికొనుచుండవలయు
... క్రొత్త వస్తువుల వాడుట వి
... మీరు వేరు అభిప్రాయముంచు
... ఎట్లన మన పెద్దల కాలములో ఇ
... మోటారులుగాని రైళ్లుగాని వే
... అందుచే ఇ
ట్టి వానిని గూడ మన పెద్దలు ఉపయోగించలేదని ...

# దాసు గారి తమాషా

## రెండవ ప్రకరణము

కొమ్మూరి బాలబ్రహ్మానందము గారికి

నేను గత సం రెండు దినములకు బూర్గము స్వగ్రా
మము నకు వెళ్లియుండుట ... "పేరులేనివారికి ప్రత్యుత్తరము"
నకు సరియగు ప్రత్యుత్తరముల వెంటనే యొసగలేను.
గావున నింతమాత్రమునచే శ్రీనివాసరావు దొంగకాడు.
నిబోటి దొంగలం బట్టి శిక్షించెడి దొర యని యూహిగా నమ్మ
ము ... తగుణ మారన్న సుయ్యోనని నిశ్చయించుకొనుము.

తొలుత నాచే వ్రాయబడిన దాసుగారి తమాషాయను
నామాంతరమునం జెలియు ... తమాష యందంత సం
గ్రహమంతయు ... యాత్మ సాక్షిత్వమున నెరిం
గియుం లజ్జింపక ... ని. ని హితులును, ని మాయకు
లోబడి బహుమతులను ... బహుమతులగు కల్పండి
... కర్త ముతైన ... సంగినధనికులును యింక
... ని భూషావేషముల ... గొప్పంగ క్రమించి గొప్ప
పండిత హరిదాసులం యెంచు పొమ్ములును యిక
ముందు నిన్నెట్టివానినిగాం గలరో యని లోలోం గృశిం
చుచు నిక నెవను ... బొట్టు బోసికొందమని నిశ్చ
యించుకొనక ని ... బింకము నింకను బోషించుకొన
నపుకట్ట యనేక ... శ్లో॥ వివేక ... 
... హారి శాసించినట్లు, యెవ
రెవరి బలములనో, యెవరెవరి మాటలనో నమ్మి వివేకభ్రష్టుడ
వై. చివరకు పిచ్చిపుల్లయ్యగారిమాదిరి ... నెవకల నారయ
కి ని తెలివితేటలం ... పండితులీ యూరలేరని య
నుకొనుచు, ని ... గను ... యదుం
కెల్లడించు ... వివర్ణనజేసి, వెత్తి వెత్తి సిద్ధాంతము
ల ... దప్పం ... లేక నిర్ణయించు నీయల్ప సాహ
సమునకు నేను. ... లగు నాంధ్ర జనులును మిగుల
నాశ్చర్య పడుదు. ... సైదాబాదు తాళ్ల శంకరయ్య
గారికిచ్చిన ... నక్షత్రమాలయను (౨౭) పద్య
ములే గాక ... ములేగాక. యింకను, ని
బాగుగా ... నిచ్చిన నీ వ్యాసమును జూచి యెంత
యో మెచ్చుకొనచున్నారు. "కొట్టికెక్కలేనస్మ స్వర్గము
న కెసుర ... ని యత్నము లగపడుచున్నవి.
"ఒకరు" అని ... ప్రయోగించ కూడదా?
"ఒకడు" అనియే ... తెనా? ఈయచ్చతెనుగు శబ్దమునం
దలి "డు" ప్రథమా విభక్తి యని ని సిద్ధాంతము!
"డు. ము, వు." ... యుదేక్షరములు మాత్రము ప్రథమా
విభక్తియా? (ఉ) ... కాదా? పైగా నవి ప్రథమా
విభక్తి యని ని సిద్ధాంతము. అవి ప్రథమావిభక్తి ప్రత్యయము
లనియు లేక ... ము నీవు చదువలేదా? అచ్చిక మహ
ద్వాచకమగు "ఒకడు" అను శబ్దమునందున్న (డు) నును.
సంస్కృతి మహద్వా... మైన ఆ. అకారాంతపుంలింగ శబ్ద
ములు తత్సమములగా ... నపుడు వ్యాకరణ నియమము చొ
ప్పునం జేర్పంగలసిన ... (అనగా బిందుపూర్వ కదుకర్ణక
ము) నకును. ... గలిసి, దానికి యుపరి ... యపశబ్దోయం
నాస్తి యుప్పు ... "యనునటుల (డు. ము. వు.
లు) ప్రథమా విభక్తి ... నేను వ్యాకరణమున జనుపుకొనలే
దని యెదిరి వారించు ... నన్నెరుగు ... సాహసించుటయే
గాక, మిక్కిలి ... నికివోడు తెలియనివాడవు తెలియన
ట్లుండక, ... "ఇవడు, ముగుడు. నలుగుడు" యని పరి
హాసపు వ్రాతలువ్రాసి, శబ్దశాస్త్రము కష్టించి చదివినటుల
నీ సిద్ధాంతశక్తిని జూపు ... నిన్నెంతయో మెచ్చుకొనవలె
ను. "మొండివాడు ... కన్న నెక్కుడు బలవంతుడ"నునట్టి

---

మౌలానాగారు చెప్పినట్లు మనమెన్నటికిని ఆదా
యమునకు మించి వ్యయము చేయగూడదు.
మౌలానాగారు చెప్పినట్లు మీరందరు భాషాభి
వృద్ధికై పాటుపడెదురని నమ్ముచున్నానని తె
లిపెను. తరువాత రాజాబహద్దర్ నిజామిగారు మ
రల తమ భావములు శదీకరించుటకై యుపన్య
సింప మొదలిడిరి. వారుగూడ నవాబుగారు చె
ప్పినమాటలతో నేకీభవించుచున్నారనియు, తా
ను అట్లు చెప్పలేకపోయినప్పటికిని నవాబుగార
ట్లుచెప్పినందులకు చాల కృతజ్ఞుడననియు, తన ము
ఖ్యఅభిప్రాయము మన మాతృభాషల తక్కిన
పాశ్చాత్యభాషలకు గులాము భాషలగా చేయ
గూడదనియు తన యభిప్రాయమని తెలిపిరి. అం
దరు కృతజ్ఞతా నందనములతో సభ ముగిసెను.

సామెతని యందను సార్థకమయినగాని దీనిబట్టి దీర్ఘముగ విచా
రించిచూడ నీకు కవి ... జ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారి
పాదరజలేశములోని శత ... మైనను సోకలేదని
యూహించుచున్నది నీవు ... మొక్క ... శిష్య డివుగా
వని సిద్ధాంతమ ... గలను ... గాలి ... మూ తము
నేర్చుకొందగుటకు గోకై ననల్లువానని తేలుచున్నది

ఒకరు అను ... పేరునకుమారు
ప ... చేవ్రాయ దినదిగా ... పెట్టుకొనలేను
నాసమ్మ ... వారు నా పేరును తెలుసుకొ ... ఇటులు వ్రక
ధిపతి వ్యాసకర్తల నామములం తెలుప నవసరమగు సమయ
మున, (ఒకరు)నియు, ఒక నిలేఖరియు ... స్వకీయ విలేఖరి
యనియు పేరులతో వ్యాసముల ప్రచురించుట యెన్నోపటను
వార్తా పత్రికాధికారుల కొలాచారమైయున్నది. ఎన్నడైనను
వార్తా పత్రికలం జూచుచుండిన యెడ యిట్టి యుక్తులు వ్రాసి వ్రా
సియుండవు. ఇట్లని యొకరికికి లేక (ఒకరు) శబ్దము నాచే
వ్రాయబడినదని యెంచి, యది వ్యాకరణ విరుద్ధమని, యేమో
తెలిసినవానివలె నిందించాదుమనసు ... సంస్కృతాం
ధ్రాంగ్లేయ పండితులును. నరసులును ఉన్నత న్యాయవాదు
లును. వగురు ... కొ ... పంచశాస్త్రిక మాయమునుబోలు
ని వ్యాకరణలక్షణములను బరికించి, ని తెలివితేటలకు సంతసించి,
ప్రత్యుత్తరమునకు తగనివాడవని నిందుగ మిన్నకుండిరని
యూహించుచున్నాను. కిర్తృత్వము నాదిగావున (ఒకరు)
యను సంకేత శబ్దము నాదియు వ్యాసాంతము మను ని విమ
ర్శనాంశములకు నేను కోరినట్లు ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చుచున్నా
ను. తరువాత సభా సమాజేశ సమయమున ... తో వాదిం
చువచ్చును. ని "తొలిజన్మల........"యను ఉపమానము నీకే
చక్కగ నన్వయించినదని తెలిసికొనుము.

(డు. ము, వు లు) ప్రథమా విభక్తి యను వ్యాకరణ
సూత్రమును నీ కనినట్లు నేనెరుగక. యా శబ్దశాసనుడు సహిం
ను చదవుకొనలేను. (డు.ము.వు.లు) అను నాలుగు ... 
లును ప్రథమా విభక్తి ప్రత్యయములనియు, వర్ణకములనియు.
మాత్రము మా చార్యులు బోధించిన వ్యాకరణ శాస్త్రమున
చదివియుంటిని. ఏజీ తమ నవీక ... చివరకు వ్యాకరణ శాస్త్ర
వాకనయించుకై నను లేదని (ఒకరు) పదమునకై గల ...
యల్పశోక తెలియుచున్నది. అది యెగాక, అబ్బయనామకు
డు. వెంకయ్య, ... బిరుదాంకితులగు శ్రీ శ్రీ
నా విలికోలను సుబ్బారావు ... వ్యాకరణము అను నీవ్యాసము,
నందు "అబ్బయ్య, వెంకయ్య, సుబ్బడు" వ్యాకరణములని
యేమేమియో నోరు ... మూలనాడితివి, ... 
యు, సరి ... లును, ... లనగు శ్రీ సుబ్బారావుగారిని
(సుబ్బడు) అని ... పాపఫల మెన్నడికైన నను
భవింపక తప్పదు.

"ఒకరు" అను శబ్దమునందలి (రు) సంస్కృత శబ్ద
మునుండి మారిన తత్సమ శబ్దమునం దుపయోగింపబడు ప్రథ
మావిభక్తి ప్రత్యయములలోని (రుక్) కాదని తెలియుము;
ఒకడుయచ్చిక (అచ్చ తెనుగు) పుంలింగమహద్వాచకము ఏకా
ర్థములతో చేరిన. ... (ఒకడు_ఒకరు) (వాడు_
వారు) (వీడు వీరు) (ఎవడు_ఎవరు) (నీవు_మీరు). అను శ
బ్దములలోని (డు.రు) లేక వచన బహువచనముల సూచించి
నను. అచ్చికరూపములందు గౌరవార్థ సూచనగను, పూజ్యా
ర్థ సూచకముగ నుండుటకై ఏకవచనపు (డు) కు మారు
(రు) ప్రయోగము ప్రాచీనము నుండియు నేటివరకు లాక్షణి
య గ్రంథములలోను, ప్రస్తుత కవుల కృతులలోను. గౌరవని
యుల సంభాషణలలోను, మర్యాద నెఱింగిన సొగసరి సంభా
షణలలోను వారు. మీరు. మీరు, ఒకరు, ఒక్కరు, ఎవరని యే
కవచనము నను పయోగించబడుచున్నది. ఉర్దూభా
షలో సహితము (తుమ్_ఆప్) అను రెండును ఏక వచనము
లైనను గౌరవ గౌరవ భేదము లేదా? ఈక్రింద నుదహరిం
చిన నిదర్శనముల జూచుకొనుము

| | |
|---|---|
| ౧ ప్రమదుడు సన్యాసితో మనుచరిత్ర | "మీరే యోగిరల్" |
| ౨ నైషధము_ పుట ౧౭౩ | "ఏకపత్ని వ్రతస్థుడైన మీరేల దమ యంతి నగామించి పోయిరి... మాయింటి వాకిట్లవెంపకొన్నమ్మ తరి యింపగలిగెనో" ... ... |
| ౩ బ్రహ్మశ్రీ, శ్రీ దై కోటీశ్వర దీక్షితులు_కల్పనాతవిమర్శన | "ఒక్కరేచేసిన, సమ్యగ్ కల్పనాత్రవ్యాఖ్యానము లభింపనందువ" |
| ౪ అప్పకవీయము_ పుట_౧౭౬ | తే॥ ఒటైఖండంబునందిరా_నందనుం డు, శివునిచే నంతనొక్కని చేత నొకరు, పడనిరి |
| ౫ బ్ర శ్రీ క్రొత్త సత్తి నారాయణరావుగారు | ... యూహా నొందియుండికొన్ని సార్లొకరికొకరు |
| ౬ బ్ర శ్రీ తిరుపతివేంక టేశ్వరుల గీతము | ౧. ... నౌకరి వ్యాగ యము" ౨ ... జన్మమెత్తిన యెడికగాని ... యుట్రవ్రాత యుండదు |

చాలుగా పై వివరణములు! అని కడపటి [illegible] వేంకటేశ్వరుల [illegible] నమస్కారములనుచు [illegible] ఒకరు శబ్దములయొక్క యర్థ, వచన, భేదములను బాగుగా పరిశీలించి, ఆ మతము వృద్ధికొరకు [illegible] చెలి యుపయోగపడునట్లు అనుదినమును సంస్కృత రూపమున వేయిమార్లు జపించుచుండును. మన జన్మభూమియైనను పవిత్రవిద్య [illegible] నుగాక!

పై వివరణములను రచించిన యొక్క జన్మములకై నను నేను సాధ్యముకాదని నమ్ముదును. ఇకను ఆ సిద్ధాంతమే రూఢియని కట మనిషినమాడినట్లు [illegible] దాసు గారు, [illegible] నందనుగారు, [illegible] సుబ్బారావు గారు, హరిదాసు గారు, బ్రహ్మానందము గారు, [illegible] నీవ్యాకరణ సిద్ధాంత నైపుణ్యమునకు మెచ్చి, బిరుదనామము లను గావించుచు లోకమున వ్యాపింపజేయుచున్నారు. ఎట్లన "నీవు చెప్పినవిద్యయే నిజము" యని చెప్పుచున్నట్లు, మన సభలో నీ బిరుదములనే నేను వృథపుచ్చుకొనలను చింత పలుము

నీ వ్యాసము [illegible] యందున, "శాస్త్రి గారిని వందించుచోటుల మేముసైతము, బుద్ధి, జ్ఞాన మింకెవరు" యనువానిలోని "అన్య" యనునది సమాసమగునో, దాని తాత్పర్య మేమి. "[illegible]" వ్రాసినావు "[illegible]"యను నేకపదమును సమాసముగ గ్రహించితివో, వ్రాసిన యుపాధిక కథ లెంత పవిత్రములై యున్నవో తెలుసుకొనవలెను. [illegible] "ప్రసిద్ధములగు వేలకు వేలగు గ్రంథములగల పదములలో పదములను సమాసమగు" [illegible] గలిగియు నేకపదముగ మరియొక [illegible] సమసించిన గాని సమాసము గాదేరదు. [illegible] "అన్య" సమాసముకాదని యెఱుంగుము. ఇకను దాని ప్రయోగలక్షణము విశ్లేషింపుము, ఉత్తమపురుష మధ్యమ మేము, మధ్యమపురుష మను నిన్నునుటించి ప్రథమపురుష [illegible] నియమ [illegible] శాస్త్రిగారిని [illegible] ము మేము సైతముకై బుద్ధిజెప్పె నుండని" యని వ్రాసిరి. దీని నిపు గ్రహింపలేక లింగములు [illegible] యేమేమో [illegible] నీ తెలివికి తగినట్లు [illegible] శ్రీవారికి [illegible] మేమియో [illegible] కల్పించుకొనుచు [illegible] చెట్టిను [illegible] లక్ష్యములను [illegible] నవ్వుచున్నారు.

నీ పదమూడవగద్యలో [illegible] శబ్దమునియు, తాళమునగా [illegible] యు తాటిచెట్టనియు. తాళపత్ర [illegible] దంపసమకట్టి. [illegible] శాస్త్రులు [illegible] [illegible] మల్లె [illegible] బీగమును, తాటిచెట్టనియు [illegible] ఉరచెడుచేజునపుడు [illegible] యు [illegible] జరిగిన కాలపరిమాణము [illegible] ములుగల తాళశబ్దమునకు తాళమొక్క యను [illegible] నకాటుకగలిగియుండెను [illegible] మునకు వెల్లడించిరి. తాళము అనగా సంస్కృతమున [illegible] దళము. తాటిచెట్టునియు, మహాకాళి [illegible] [illegible] ప్రసిద్ధమైన [illegible] గమనింపుము. [illegible] (ల, ళ) [illegible] ఆధ్యాత్మక [illegible] కాళిదాసునకు, [illegible] దేవకము, [illegible] ములలో [illegible] ప్రాచీనపండితులు [illegible] [illegible]

[illegible] వ్యాకరణ [illegible] యోచింపవలె [illegible] "రాగము తాళము [illegible]" యనునదే [illegible] మాటలచాటుబడి [illegible]

సంగీతవిద్యాసర్వస్వము

శ్లో॥ [illegible] సుల్లభము

[illegible] సంగీత [illegible] గ్రస్తారసాగర [illegible] శుభకరంగు [illegible]

శ్లో॥ హస్త్యశ్వ [illegible] సంయోగి వియోగి చౌంద్ర [illegible]
[illegible] నృకొం [illegible] సంజ॥
అనగా హస్త్యశ్వములయందు సంయోగి వియోగనులు గలిగి దక్షిణాత్మకమను [illegible] యనియు [illegible] యని దాశమ ఎదును

(కవితా శిఖామణి) [illegible] యుపా పాటుకలత కవి సభయున కలదు [illegible] యమ్మహాత పాటునిమనస్సున [illegible] పాదమునకు సాష్టాంగ [illegible] గంజియు [illegible] కవిసార్వభౌములగు వేంకటశాస్త్రి గారియెడల సత్కవి [illegible] గారి యెడలకొక్క బహుప్పరచుకొనవలెనని వారలకు గంజి [illegible] యనుకుల నిచ్చి [illegible] "[illegible] యర్థ్య్రదయను [illegible] తస్స్వ విరుద్ధమ్" అనునట్లు [illegible] నీమనస్సున [illegible] ప్రభావమెల్లకోయుచు [illegible] యనిముఖ్యముగ "కరా వేంకటనారాయణ" యను యున్నది గనుక బ్ర. శ్రీ. వ. వేంకటశాస్త్రిగారు కలియుగము [illegible] వేంకటేశ్వర [illegible] పండిత సన్మతము శ్రీ [illegible] వేంకటేశ్వరులు [illegible] బ్రహ్మశ్రీ [illegible] దాసు గారు సత్కవి [illegible] కలికాలమంత మెత్తబోవు [illegible] స్మరింపుము. ఇంకుకలన నీవు పాపహరము [illegible] సత్యనారాయణ [illegible] గారు రామకృష్ణ [illegible] సమాజమువారికి [illegible] [illegible] పాత్యమునియుగోరుచున్నావా! దీని [illegible] శాస్త్రి [illegible] పండితులలో [illegible] తెలియదా? [illegible] నీవు జెప్పినట్లు [illegible] [illegible] నాలుగును [illegible] దానుజేసినట్లు [illegible] బహుమతులు [illegible] [illegible] వెన్నెముక [illegible] బోధించుచున్నావా? మాయవేసగాయు [illegible] [illegible] ప్రకల్పములను [illegible] మునసంధింపచేయు [illegible] సాముగులను [illegible] కమ్మ [illegible] పండిత [illegible] మాటలుగలిగి [illegible] పాటియగు [illegible] గనువచ్చిను. [illegible] పండితుల [illegible] భేద [illegible] చక్క [illegible] సారనాసుదనై మెలగుము [illegible] నీకాలపురుషుని [illegible] సాధకపడుచుకొను తెలుగుకొనుడు. ఇహపరములనెమును [illegible] పండితసభయందు [illegible] గౌరవము! [illegible] బ్ర. వే. [illegible]

[illegible] శాస్త్రిగారి [illegible] [illegible] కవిత [illegible] శాస్త్రిగారి [illegible] వేంకటశాస్త్రిగారు [illegible] [illegible] శాస్త్రిగారి శిష్యులను [illegible] కృష్ణశాస్త్రి [illegible] (కృష్ణకవి) [illegible] వేంకటశాస్త్రిగారు [illegible] [illegible] విద్యాంసులమయొక్క [illegible] వేంకటశాస్త్రిగారు [illegible]

గు గ్రంథములలో [illegible] శాస్త్రి గా [illegible] రచిస్తున్నారు
గీతము

—॥ [illegible] బ్రహ్మణము [illegible] శక్తి [illegible]
[illegible] యోగ్యుడైవినదిన [illegible]
[illegible] మాత్రమునమ్మక [illegible]
[illegible] సాక్షిగావిద్యము। సర్వము [illegible]

[illegible] నాయందు [illegible] తమగురుం సంస్మరించిరి.

"మూరిషుడు"—

"నేనంతలో నీ నాటకకర్తలకు [illegible] వేంకటేశ్వరు లగుటనకు శ్రీ [illegible] బ్రహ్మ పండితాళిధుల్ను సంస్మరించి [illegible] [illegible]

శా॥ [illegible] పండితుండై [illegible] ప్రఖ్యాత [illegible]
యాశీర్వాదమ మాత్రశిష్యులను విద్యావంతులన్ జేయు [illegible]
[illegible] బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి [illegible]
రాశిన్ శ్రీకడియెద్దవాసుమది నారాధింతు నశ్రాంతము॥

అయ్యలు తను సద్గురువులను తన [illegible] గ్రంథమందును [illegible] వేంకటకవులు, [illegible] ఇరువు [illegible] నేను [illegible] నిరా!
మరియు వారిగీతమున

ఉ॥ వందనలెక్క యేనకట! [illegible] గురుపుష్యనిజేసి [illegible] మార్చిచెప్పుడు!

[illegible] తమసహజ [illegible] గురుశిష్యధర్మ [illegible] వేంకటశాస్త్రిగారు [illegible] శ్రీపాదకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారి [illegible] [illegible] గ్రంథములు [illegible] బ్రహ్మయ్యశాస్త్రిగారి [illegible] నమ్ముదైనను [illegible] గురువు [illegible] పేరును [illegible] చెప్పకొను [illegible] పెద్దలవిషయములను తెలిసి [illegible] వేంకటశాస్త్రి గారు [illegible] మెచ్చుకొని [illegible] వేంకట శాస్త్రిగారు [illegible]

కం॥ [illegible] తోడను [illegible] మాటలు [illegible] శాస్త్రి [illegible] చెప్పుము [illegible]

[illegible] శాస్త్రి గారినిజేసి [illegible] [illegible] శాస్త్రి గారి [illegible] [illegible] శ్రీపాదకృష్ణమూర్తి శాస్త్రిగారి [illegible] [illegible]

[illegible] పండితులవలన [illegible] శ్రీపాద [illegible] గ్రంథము [illegible] [illegible]

[illegible]

# పల్లెటూరి ప్రజల నివేదనము

## ఎలిగందుల

(ఒక విలేఖరి)

### వర్తకుల సమావేశము

ఈనెల 3 వ తేదినాడు స్థానిక వర్తకుల సమావేశము జరిగెను. వర్తక స్వాతంత్ర్యమును గూర్చియు, వర్తక సంఘ స్థాపన వలన గలుగు లాభములను గూర్చియు యుపన్యాసములొసగబడెను. చందాలు వసూలు చెప్పెదరేమోనను భీతిచే సభకు చాల వర్తకులు రాలేదు. చందాలు అడుగరను నమ్మకము గలిగించిన పిమ్మట వర్తకులందరును సభలో పాల్గొనిరి. విద్యను వ్యాపింప జేయుటకై మన ప్రభుత్వము వారు చేయుచున్న గొప్పకృషిని గుఱించియు, రాత్రి పాఠశాలలు గ్రంథాలయములు వీని యుపయోగములను గూర్చియు, కేంద్రసంఘ ప్రచారకులగు శ్రీయుత ఉన్నవ వెం[illegible] రామయ్యగారు గ్రామస్థులకు బోధించిరి.

### స్థానిక స్థితిగతులు

ఈ గ్రామపు జన సంఖ్య 3[illegible] గృహములు [illegible] ప్రైమరి పాఠశాల కలదు. [illegible] మంది విద్యార్థులున్నారు, 2 గురు ఉపాధ్యాయులు దీనికి శాఖగా ఒక అజిహింగ్లపుల పాఠశాల కలదు. దానిలో 30 గురు విద్యార్థులు చదువుచున్నారు. టపాల్ఖానాయును, పోలీసు నాకాయును యున్నవి. గ్రామమున కెంటే గుట్టపైన చక్కని దుర్గము కలదు. గ్రామమునకు తూర్పు భాగమునను్న కోనేరులో పార్శీ భాషయందు ఒక శాసనము గలదు.

---

## కోదుమూరు

(విలేఖరి)

### ప్రజాహిత సమితి ప్రచారము

కోదుమూరు ప్రజాహిత సమితివారు ఆషాఢ మాసము నందు ఖానాపురము, అలీపురము, బసవాపురము వందనము, తిమ్మాపురము మొదలగు గ్రామములకు వెళ్లి ప్రచారము సలిపిరి. వీరి ప్రజా ప్రబోధనార్థమై లాభప్రదమైన యిట్టి కార్యమును సలుపుచుండుట యెంతయు ప్రశంసాపాత్రమై యున్నది. ప్రచారకులలో శ్రీయుతులు లక్ష్మీనరసింహారావుగారు వేంకటేశ్వరరావుగారలు అత్యుత్సాహములో కృషి సలుపుచున్నారు. వీరి కృషి స్తవనీయమై యున్నది.

---

## చవులపల్లి

(ఒక విలేఖరి)

### సేతుసింధీల విజ్ఞాపనము

కరీంనగరము జిల్లా పెద్దపల్లి తాలూకాలో చేరిన చవులపల్లి సేతుసింధీలు కరీంనగరము [illegible] దారిగా క్రింది గుప విజ్ఞప్తిని పంపుకొనిరి.

చవులపల్లి గ్రామములో నలుగురు సేతు సింధీలు నివసించబడి యున్నారు. ఈ గ్రామ గృహ సంఖ్య ([illegible]) జనసంఖ్య ([illegible]) కలదు. వీరికి ప్రతి మనిషికి రు [illegible] చొప్పున మొత్తము రు [illegible] లు లభించుచున్నవి. ఈ మొత్తము కొఱకు వీరికి ఇనాము భూమి లొసంగబడి యున్నవి. ఇది పోలీసు నాకా సలుపగుటచే గాక అధికారుల రాకపోకలు విశేషముగా నుండు గ్రామమగుటచే [illegible] గలవారికి [illegible] చేయుట దొంగలు లేనుట [illegible] మార్గము లేను [illegible] ఇంతేకాక చెరువులు కుంటలు మొదలగువాని రక్షణగూడ వీరి భారముతే చేయుచున్నారు. కాని ప్రభుత్వము వారినుండి వీరికెట్టి యినామేకాని లేక వ[illegible] మొత్తమేకాని యొసగబడుట లేదు. కావున వేతనములలో హెచ్చు చేయుటకును జనాభా ప్రకారము సేతు సింధీలను హెచ్చించుటకును నిరడీలుగా పనిచేయుచున్న వీరి భాగస్థులకు వారి పోషణార్థమై వృత్తి నేర్పాటు చేయుటకును [illegible] కార్యాలయమువారికి సిఫారసు చేయుదురని ప్రార్థన [illegible]

---

## కరీంనగరు

(విలేఖరి)

### వెలమ విద్యార్థుల సభ

షహరేవరు 30 వ తేది సాయంత్రము 5 గంటలకు శ్రీయుత చొక్కారావుగారి యాజమాన్యమున వెలమ బోర్డింగు నందు వెలమ విద్యార్థుల సభ సమావేశమయ్యెను. 40 గురు విద్యార్థులు సభయందు పాల్గొనిరి. ఆంధ్రోద్యమమును గుఱించియు, విద్యార్థి సంఘముల వలన లాభముల గుఱించియు, వుపన్యాసము లొసగబడెను. ఆంధ్ర యువజన సంఘమును పునరుద్ధరించుటకై కృషిసలుపు చున్నారు.

---

## చెన్నూరు

(ఒక విలేఖరి)

### భజన మందిరము

ఈ సంవత్సరము రాబడు పరిపోడు [illegible] ములలో శ్రావణ మాసము మిక్కిలి పావనమైనదని ఈ మాసము నందు ప్రతి శనివారము సోమవారము పర్వ దినములని సమస్త జనులు ఉపవసించియైన, పరిశుద్ధముగా నుండియైన దైవస్మరణచేయుచు భక్తి పథమునందు నడచుచుందురు. ఎల్లరకు విశదమే కావుట్టి ఈ గ్రామములో సర్వార్థమైన కొందరు సాహుకారులును మరికొందరు ఇతర జనులును జనపదయు నిమిత్తము గ్రామాధికారుల యొద్ద సెలవు పుచ్చుకొనిరి. మ॥ రా॥ [illegible] రాంకిషన్‌రావు పట్వారీగారు గ్రామస్థుల భక్తికి సంతసించి తమయింటి, వసను ఇచ్చి దీనిలో [illegible] సలసినదని తెలిపిరి. వారి అనుగ్రహముపై వారి అల్లుడగు వెంకట కిషన్‌రావుగారి అధ్యక్షత క్రింద నిత్యము భజనలు జరిపింపగలందులకు భజన మందిరము ఏర్పాటు చేయబడెను. దానిలో ప్రతి నిత్యము సాయంత్రము 7 ఘంటలు మొదలుకొని రాత్రి [illegible] ఘంటలవరకు భజన సక్రమముగ జరుగుచున్నది.

### ఆత్మహత్య

ఈ గ్రామ నివాసియగు నారాయణ అను 20 సంవత్సరములు వయస్సుగల నొక సాలె యువకుడు 3-11-[illegible] తేది గ్రామము వెలుపల సుమారు (2) మైళ్ల దూరమునందు స్వంతతోట బావిపైనున్న అశ్వత్థ వృక్షమునకు ఉరివేసుకొని ఆత్మహత్య చేసికొనెను. ఇతడు కొంత కాలము నుండి బీజము నొప్పిచే మిక్కిలి బాధపడుచున్నాడని తెలియుచున్నది. శ్రీయుత [illegible] సా॥ గారికి రిపోర్టు ఇవ్వబడెను. పోలీసువారు హాజరై స్థలమునకు వెళ్ళి శవమును దింపించి విచారించి మరణించినవాని బంధువులకు ఇచ్చివేసిరి.

---

## సికింద్రాబాదు

### సంఘ స్థాపనము

1[illegible] సంవత్సరము ఆగస్టు [illegible] వ తారీఖు సోమవారమునాడు సుమారు [illegible] గంటలకు దక్కను సికింద్రాబాదులో సహస్రాధిక నగలంకరించు [illegible] ప్రముఖులు మేళతాళములతో సుగంధాది ద్రవ్యములను తీసుకొని పూరేగుచు లాలాగుడి దేవాలయములో యున్న ఆవరణములో సమావేశమయి సదాచార నిబంధన పరిషత్" అను పేర యొక సంఘమును స్థాపించి యున్నారు. ఈ సంఘమునకు మూల కారకులయిన శ్రీ ప్రభాకర ఉమామహేశ్వర పండితులవారిచె సుముహూర్త సమయమునకు సంఘస్థాపన గణపతి సరస్వతి లక్ష్మీ పూజలతో ప్రారంభింపబడినది. పూజానంతరము సంఘ కార్యములన్నియు జరుపుటకుగాను యీ క్రింద పేర్కొనబడిన గౌరవాధ్యక్షులు సభ్యులు ఆయా పదవులకు సభవారిచే యేకగ్రీవముగా యెన్నుకొనబడిరి.

సంఘస్థాపకుడు — శ్రీ ప్రభాకర ఉమామహేశ్వర పండితులవారు

అధ్యక్షుడు — దండు అగయ్యగారు

ఉపాధ్యక్షులు:— అమ్మనబోలు వీరన్న శ్రేష్ఠిగారు

" ఘోడుటూరి వీర[illegible] శ్రేష్ఠిగారు

" మునుసాల లక్ష్మయ్య శ్రేష్ఠిగారు

" మాశెట్టి [illegible] శ్రేష్ఠిగారు

" రాయపోలు వేంకట రామసోమయాజులుగారు.

కార్యదర్శులు:— [illegible] వెంకయ్యగారు

" మంచికంటి [illegible]గారు

సహాయ కార్యదర్శులు:— [illegible] నారాయణగారు

" [illegible] రావుగారు

కోశాధిపతి:— ముస్త్యాల సాంబయ్య [illegible]

లెఖ నిమన్యకులు:— (1) [illegible] గారు

" (2) [illegible] ముత్యాలుగారు.

యెన్నిక లయిన తరువాత సభవారందరు ఆ చోట పూజా ద్రవ్యములు [illegible] భజనలతో తీసికొని, ఆదివరకే లాలాగుడి [illegible] అలంకరించి తయారుగా యుంచబడిన సిద్ధ[illegible] లో వుంచిన తరువాత ఆ చోట సమావేశమయిన వారందరికి వేప్పుడి ప్రసాదమును పంచిపెట్టి సభ జయజయ ధ్వానములతో ముగింపబడినది."

[illegible] వెంకయ్య

కార్యదర్శి

సదాచార నిబంధన పరిషత్

---

### తిరువాన్కూరు రాష్ట్రములో నేత పరిశ్రమకు సర్కారువారి ప్రోత్సాహము

[illegible]:— [illegible] తిరువాన్కూరు రాష్ట్రమందలి ప్రజలకు వ్యవసాయము, [illegible] జీవన వృత్తియై యున్నవి. ఇటీవల కొన్ని కాలముక్రిందట వ్యవసాయము, వ్యాపారము రెండును [illegible] పోటీచేతను, ప్రోత్సాహకులు లేకపోవుటచేతను [illegible] దెబ్బతిని [illegible] సర్కారు వ్యవసాయ శాఖవారు [illegible] సంవత్సరములనుండియు వ్యవసాయము నభివృద్ధి [illegible] పాటుపడుచున్నారు, వారి ప్రయత్నములు చాలవరకు [illegible] చెందినవి.

సర్కారు పరిశ్రమ శాఖవారు, వ్యవసాయ శాఖవారు పొందిన జయమును [illegible] చే సర్కారువారు కొన్ని [illegible], కొబ్బరి, నేత పరిశ్రమ, బుట్టలల్లుట, [illegible], లక్క సామానులు చేయుట మొదలగు [illegible] సర్కారువారు ప్రోత్సహింప నిశ్చయించి [illegible] ప్రారంభించిరి.

[illegible], కొబ్బరి [illegible] సెంట్రల్ బ్యాంకులో [illegible] సంఘములో చేర్చబడును. ఈ రెండు పరిశ్రమలు రాష్ట్రములోని నేత పరిశ్రమ కెక్కువ యుపయుక్తముగునని ఊహించబడెను.

ప్రస్తుతము చీరలకు [illegible] తెరలకు మంచి [illegible] ఉన్నదిగనుక, కొబ్బరి పరిశ్రమ స్త్రీల కెక్కువ ఉపయుక్తముగ నుండునని సర్కారువారు [illegible] పడిరి.

### నేత పరిశ్రమ, బుట్ట లల్లికము

ఈ పరిశ్రమకు కావలసిన వస్తువులు రాష్ట్రములో చౌకగాను దొరకును. తిరువాన్కూరు రాష్ట్రములో నిపుణులను పనివాండ్రును కలరు. కనుక ఈ పరిశ్రమను సర్కారువారు స్థాపించుటచే, [illegible] సరిహద్దులు దాటి ప్రపంచమునను ప్రాకును.

కుట్టుపని [illegible] రాష్ట్రములోను, ఇతర ప్రదేశములయందును విశేషముగా [illegible] యున్నవి. గనుక ఈపరిశ్రమయందు స్త్రీ లెక్కువగా పాల్గొనవలెనని సర్కారువారు సూచించుచున్నారు.

[illegible] తిరువాన్కూరులోని [illegible] పాఠశాలలలో ఇదివరకే ప్రారంభించిరి గాని తగు సమర్థులగు పనివాండ్రు లేని కారణమున అవి ఆగిపోయెను. ఇప్పుడా పరిశ్రమను తగు పట్టుదలతో ప్రారంభించవలెను.

లక్క పరిశ్రమ సాగించుటకు స్వల్ప మూలధనము చాలును. కలప విశేషముగా దొరకు తిరువాన్కూరువంటి ప్రదేశములలో ఈ పరిశ్రమ సులభముగా జయము గాంచును. లక్కసామానులు ప్రజలు విశేషముగా వాడుదురు గనుక ఈ పరిశ్రమ నభివృద్ధి [illegible] గాక, దీని వలన గవర్నమెంటు వారికి రాబడి వచ్చునని [illegible] తలంచిరి.

తిరువాన్కూరు రాష్ట్రములోని ప్రజలు చేతితో తయారుచేసిన వస్తువులు కొనుటకును, వాటిని ప్రదర్శించుటకును, గవర్నమెంటువారు [illegible] శాలను నెలకొల్పిరి. [illegible] మైసూరు హైదరాబాదు [illegible] లోని [illegible] పని పరిశ్రమ శాలలను [illegible] చున్నది. ఇది [illegible] దిన [illegible] మహారాజాగారి యొక్క [illegible] వమును, గొప్పతనమును చాటుచున్నది.

## విలేఖకులకు సూచన

౧. జోయినపల్లి విలేఖరి- మీకు మీ వెలమ సోదరుల (సోదరస్వామము) [illegible] చర్యల నిరూపించి రుజువు చేయగలరా?

౨. కోడేరు గ్రామము విలేఖకులు

ముగ్గురు విలేఖకులు పై గ్రామ వార్తలు వ్రాసినారు. కాగితమునకు రెండు ప్రక్కల వ్రాయుటతో తృప్తి జెందక అంచులలో సందు దొరకిన చోట్లలో చిన్నగా వ్రాసినారు. మేము కాగితమున కొకప్రక్క వలతుగానున్నగా విశదముగా వ్రాసిన పత్రికల [illegible] మవారము.

౩. దాసుగారి [illegible]

౪. మాదిదాన సాంప్రదాయ విజృంభణ కోలాహల విషయము :—

యీ రెండు వ్యాసములు మాకు ప్రకటనకొచ్చి వ్యాసకర్తలు ము దించికొనినారు. మేమీ వ్యాసముల కుత్తర వాదులము కాము. మాకేమియు సంబంధము లేదు.

(గో. ప. సం.)

---

## దీని భావమేమి తిరుమలేశ

## గణ్టి సిప్సాక్ ౪౩

[illegible]

నేటికి ౧౮౮ దినములైనది.

---

## గోలకొండ పత్రిక

[illegible] నామ సం॥ శ్రావణ [illegible]

శనివారము

## వితంతూద్వాహ శాసనము

ఒకవారము దినముల క్రిందట మన ప్రభుత్వ శాసనసభలో రెండేండ్లనాడు [illegible] కేశవరావు గారిచే ప్రతిపాదింపబడిన వితంతూద్వాహ శాసనము చర్చకువచ్చి మరల కొన్ని మాసములవరకు అవిచేయబడియున్నది. కొందరు హిందువులు శాసనసభలో సనాతన సభ్యుడు అనగా వితంతూ వివాహ ప్రతికూలుడగు పూర్వాచార పరాయణుడగు సభ్యుడు లేడనియు ఈ విషయములో నుండుటవసరమనియు అధికారులతో విన్నవించుకొనగా ఇప్పుడుండు హిందూ సభ్యులందరును సనాతనులేయని జవాబు దొరకెను. ఈ జవాబు చాల సమంజసముగా నున్నది. హిందువులలో సనాతనుడు గానివాడెవ్వడు? సనాతన ధర్మమనగా ప్రాచీనమై శాశ్వతముగానుండు ధర్మమని యర్థము. హిందూమతము ప్రాచీనము, శాశ్వతము [illegible] [illegible]. ఇక [illegible] వీరు సనాతనులా అధునాతనులా యని నిర్ధారించి [illegible] శాస్త్రములనే [illegible] లకు ప్రబలముగా సన్నిహితమై యున్నవి. ఎవరికి దొరకిన శాస్త్ర ప్రమాణములు [illegible] పైగా నీ హిందూ సభ్యులే మైన ఆర్యసమాజము [illegible] కలసినవారని చూచిన [illegible] లేదు. నిజమాలోచించిన ప్రస్తుతము శాసన సభ్యులు చాలమంది పూర్వాచారులే. అటుకాకున్నవారు తమ తమ యిండ్లలో వివాహములను అన్యజాతీయులతో నేలగావించ లేదు. సనాతనులమని చెప్పికొనువారి కంతెగాఢమగు భక్తి హిందూమతము నెడకలదో నడతకన్న హెచ్చుకాకున్నను అంతమాత్రమైనను నీ సభ్యులకు కలదని గంటవాయించి చెప్పవచ్చును.

ఇక అసలు విషయము విచారింతము. ఈ శాసనము చేయుటకు సర్కారును సంశయము మన ప్రభుత్వమువారిని బాధించుచున్నదో యేమో? అట్టి సంశయమునకు తావు [illegible] యెన్నియో మారులు తెలిపియుంటిమి. హిందువులలో పూర్వాచారుల పలుకుబడి లెక్కజమాలేనిదై పోయినది. ఆంధ్రదేశమందు మేమెరిగినంతవరకు నగరములందేకాక పల్లెలందును పూర్వాచారులకు పలుకుబడిలేదు. జోగిపేట, దేవరకొండవంటి పల్లెప్రదేశములలో ఆంధ్రమహాసభలందు వేలకొలది పల్లెజనులుకూడి యుండగా నీ వితంతూ తీర్మానము ప్రవేశపెట్టగా నించుమించు అందరును సంగీకరించిరి. దేవరకొండలో శాసన ప్రతికూలులు డొకడొక్కడే తప్ప తక్కినవారెవ్వరును ప్రతికూలత చూపకపోవుట చూడ ధర్మవీర వామనాచారులవంటివారే ప్రతికూలముగా సభా వేదికపై నిలుచుండి తమ యావచ్ఛక్తిని వినియోగించి శాస్త్రములను తెచ్చుకొని యుక్తిని ప్రయోగించి మాట్లాడినను తుదకొక్కరైన పాపమని శాసన ప్రతికూలముగా చేయెత్తరాదా! ఎత్తలేదు! ఇందువలన దేశము సంస్కారమునకు పరిపక్వమైనదని యర్థము.

మరియు ఈ శాసనము హిందూ ధర్మశాస్త్రముల కు విరుద్ధమున్నదని వాదించిరి. దీని వలన హిందూ ధర్మము తలక్రిందులగును. సలవ "ధర్మవిరుద్ధము,, గా వివాహమాడిన వితంతువుల సంతతికి వారసత్వపుహక్కులనే యిది స్థిరపరచుచున్నది. అదికాని యీ శాసనము చేసినంతమాత్రమున హిందూ వితంతువులందరిని మునలిముదుకవారితో సహా పట్టిపట్టి పెండ్లిచేయవలసివచ్చునని సంభవించదు. స్వయముగా చేసికొన్న వితంతువులనుపూర్వాచార సంఘములో నుంచుకొనవలెనని నిర్బంధించుటలేదు. ఇష్టములేనివారు అట్టివితంతులను వారి [illegible] వారిసంతతిని, వెలిబెట్ట [illegible] వచ్చును.

ఇంతేకాక బ్రిటిషు ఇండియా గవర్నమెంటు అయిన మహాసంక్షోభము ౧౮౫౭ క్రీ. శ. లో దేశమందు ఆంగ్లేయులపై జనులకు క్రోధము హెచ్చుగా నుండినపుడే బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు జంకు గొంకు లేక ఈ శాసనము గావించిరి. ఈ ౭౧ ఏండ్లలో బ్రిటిషు ఇండియాలో నీశాసనము వలన సనాతన ధర్మము మంటగలియలేదు. నీటగలియలేదు. కావుననే గతమాసమందు స్వరూపగారు హైకోర్టులో నుపన్యసించుచు సాంఘిక శాసనముల చేసిన బ్రిటిషు ప్రభుత్వ ధైర్యమును ప్రశంసించిరి.

కొందరు హిందూమహమ్మదీయులు స్తోత్రములిట్లు సాధింతురు "మనరాష్ట్రములో హిందూ భాయీలీ

శాసనమును కోరరు [illegible] దఖలిచ్చుట మన [illegible] ప్రభుత్వమువారు ఇచ్చగించరు. హిందువులందరును ఏకవాక్యముగా కోరిననే యీ శాసనము చేయవలయును,,

ఈ వాదము నిస్సారము. [illegible] ఒయటమొకటి, చెప్పుట యిట్టిదేదైయుండును, మన ప్రభుత్వమువారు "దస్తూరుల్ అమల్ [illegible] దారొదెసతీ" అనగా సహగమనమును నిరోధించు శాసనమును ౧౨౬౭ హిజిరీ నాడే గావించిరి. అనగా ౭౮ సంవత్సరముల క్రిందటనే యీ శాసనమును గావించిరి. ఈ శాసనము బ్రిటిషు యిండియాలో చేసిన కొలదికాలములోపలనే మన రాష్ట్రమందును గావింపబడెను. ౭౮ ఏండ్లనాడు మన రాష్ట్రములో సనాతనులుండిరో లేదో? ఈ సనాతనులను సహగమనముండవలెనా లేదా సెద్దనవిచారించి వదలుండవలెనని అనేకులు శాస్త్రవచనములతో సహా వాదించిన విచిత్రము గాదు. వితంతువును కుజుట్టుకోయుమ: యేశాస్త్రమునందుండిన దానికి నత్తి నమూలముగా గౌరవించుటే యనియర్థమని చెప్పు శాస్త్రవాదులు సహగమనము మంచిదని చెప్పరా? మా యభిప్రాయమున నొకరీతి సహగమన ముండవలెను. వితంతు వివాహము కోరు స్త్రీకి అనుజ్ఞనీయక [illegible] యావజ్జీవము హింసచేయుటకు మారుగా భర్తవెంటనే యొకే మారు సహించిన పీడానివర్తి కాగలదు.

మొత్తముపై మేము చెప్పబోయునదేమన మన ప్రభుత్వమువారు ౭౮ ఏండ్లనాడు "సతి" శాసనము గావించినట్లుగానే నేడును వితంతూద్వాహ శాసనమును గావించి యనాథలైనట్టి హిందూ వితంతువులకు సాయపడవలయునని గాక.

---

### హైదరాబాదు పరిసరస్థలములోపల మకాము చేయకూడదు

---

#### జేమ్సుస్ట్రీటు హాలులో బహిరంగ సభ

శ్రీ నైజాం ప్రభుత్వమువారు [illegible] పరిసరస్థలములోపల [illegible] సికింద్రాబాదు [illegible] మకాము చేయ [illegible] ఫర్మానాతో [illegible] ప్రజలకు మిగుల [illegible] కలిగించెను. [illegible] ఆధికారులను [illegible] శ్రీ నైజాం ప్రభుత్వమువారికిని [illegible] సికింద్రాబాదులో [illegible] బహిరంగసభ [illegible] అధ్యక్షత వహించిరి.

[illegible] శ్రీ [illegible] శ్రీ నైజాం [illegible] ప్రజలకు [illegible] ఉపన్యసించిరి.

[illegible] శ్రీ నైజాం [illegible] ఉపన్యసించిరి. శ్రీ నైజాం [illegible] శ్రీయుత బాజీకృష్ణారావు గారు [illegible] బడెను.

శ్రీయుతులు [illegible] నడిపిరి.

[illegible] శ్రీయుత [illegible] సూచించిరి. [illegible]

## స్థానిక వార్తలు

### వకీళ్లపై చర్యతీసికొనుట

శుక్రవారములో పత్తిఖత్తా లూకాదార్ పోలీసుగారు ప్రాణాపాయస్థితిలో ఉన్నారు అత్రాఫ షిప్పాగారిమీదను. పత్తిజిల్లా మేజిస్ట్రేటుగారు ప్లీడరగు మౌల్వీ కియాజ్ అలీబేగ్ గారి మీదను చర్యలు జరిపిరని తెలియుచున్నది.

### స్థానిక వార్తలు

పూనాలోని [illegible] సర్వోపగారి నాగపూజమునకు సంబంధించిన డాక్టరు బెల్వాల్కరు పి. హెచ్. డి సుక్థంకర్ గారు [illegible] హైదరాబాదునకువచ్చి [illegible] బజారులోని శ్రీయుత పాండురంగారావు జోషి. బి. ఏ. యల్. యల్. బి గారి గృహమున బసచేసిరి. వివిధభాషలలో వీరురచించుచున్న మహాభారతమును గురించి ఎక్కువవిషయము తెలుసుకొనుటకై వారువచ్చిరి.

### రైలు ఆలస్యమగుట

వర్షాధిక్యముచే ఇనుపదారి చెడి కాజీపేట బల్హార్షా [illegible] తేదీన హైదరాబాదు యం. జి స్టేషను కు వచ్చుట ఆలస్యమై ౫ గంటలకువచ్చినది.

### పారిపోయినవానిని అరెస్టుచేయుట

ఇంపీరియల్ పోస్టాఫీసుయొక్క [illegible] 1920వ సంవత్సరము కొన్ని మనియార్డరులతీసికొని పరారయ్యెను. వానిని సిటీపోలీసువారు 6 వ తేదీన గోలకొండదగ్గర అరెస్టుచేసిరి.

### ఖయిదీలు విడుదలగుట

[illegible] వ తేదీన [illegible] ఖయిదీలు విడుదలచేయబడిరి.

### ఆరోపణ

[illegible] మౌల్వీ అమీర్ అలీఖాన్ హెచ్. సి. యస్ గారికి రూ ౧౦౦౦ లు [illegible] ఆదిలాబాదు జిల్లాలోని ప్రస్తుత పరిస్థితులను విచారించుటకై అధికారమిచ్చిరి.

### ప్రవక్తయొక్క జన్మదినము

హుమాయూన్ నగరములో [illegible] ౧౨ వ తేదీ సాయంత్రము ౫ గంటలకు [illegible] జన్మదినోత్సవము చేయుచుండిరి. మౌలానా ఖాజాహసన్ నిజామి గారు [illegible] ఉపన్యసించుదురు. [illegible] ప్రార్థితులు.

### [illegible]

[illegible] ౫౦ సంవత్సరముల వయస్సుగల నొకవృద్ధుడు [illegible] తేదీన [illegible] ఆతడు [illegible] బాధపడుచుండెనని తెలియుచున్నది.

### చోరీ

౭ వ తేదీ [illegible] గంటలకు నొక [illegible] రూ ౧౮,౦౦౦ విలువగల [illegible] పోగొట్టుకొనెను. పోలీసువారు [illegible] చేయుచున్నారు. [illegible] తెలియుచున్నది.

### [illegible] కేసు

[illegible] కేసులో [illegible] పోలీసువారు [illegible]

[illegible]

[illegible] విలువబడుచు [illegible]

### రూ ౧౧౦౦౦ [illegible]

[illegible] రూ ౧౧౦౦౦ [illegible]

### రవీంద్రనాథ్ టాగోరుగారి దౌహిత్రులగు డాక్టరు నవీంద్రగంగూలీగారు జర్మనీలో మరణించుట

డాక్టరు రవీంద్రనాథ్ టాగోరుగారి మనుమలును [illegible] డాక్టరు యన్. గంగూలీ గారు [illegible] గృహమునం దు మరణించిరి

### స్థానిక వార్తలు

[illegible] తేదీ ఉదయము హైదరాబాదునుండి [illegible] వెళ్లిరి.

### ముక్తకుమారుడెక్కడ

సోమవారము నాడు ద్వితీయ న్యాయాధిపతులగు పి. జె. ఆండర్సన్ యం. బి. యి గారు సోమయాజులైన [illegible] వారు భార్యాముక్కు కోసిన మిర్జా మహమ్మద్ అలీబేగ్ అనువానిని ఇండియన్ పీనల్‌కోడ్ ౩౨౬ వ సెక్షన్ ప్రకారము నేరస్థునిగా ఋజువయింది ౩ సంవత్సరములు కఠినశిక్ష అనుభవించునట్లును రూ ౧౦౦ జరిమానా చెల్లించునట్లును చెల్లించనిపక్షమున ౬ నెలలు శిక్ష అనుభవించునట్లును శిక్షించిరి.

### ఒక స్త్రీకి ముగ్గురు శిశువులు పుట్టుట

జూలై ౧౭ వ తేదీన రామకృష్ణ యను ౨౫ సంవత్సరములవయస్సుగల నొక స్త్రీ ముగ్గురు శిశువులను కనెను. ఆమెకు ఇంటివద్ద ఒక మగ శిశువుపుట్టినతర్వాత [illegible] ఆస్పత్రికి తీసుకొనిపోయిరి. అక్కడ మరల నొక మగశిశువును ఒక స్త్రీశిశువును కనెను. ఇదివరకే ఆమెకు తొమ్మిదవ ప్రసవము. శిశువులు ముగ్గురును ఆరోగ్యముగానున్నారు. ఈమె రాజాధరణకు [illegible] చేసిరని తెలియుచున్నది.

### జోంగా బాదలో అతివర్షము

గత మూడు వారములనుండియు [illegible] ఘోర వర్షము కురియుచుండెను (౨౫ అంగుళములు) [illegible] పెరుగుటచేయుట ఆగిపోయినది.

### నీటిప్రమాదము తప్పుట

వేలములవేయబడు రహీంఖాన్ గారి ఇంటియందలి కొలువ మరమ్మతు చేయబడుచుండెను. ఆపనిచేయుటకు గాను నియమింపబడిన కూలీలలో నొక స్త్రీ ప్రమాదవశమున కొలను [illegible] లో పడెను. [illegible] వర్షమువలనే [illegible] కష్టము [illegible] కొట్టుకొనిపోయెను. లోపలనుండి ఆమె పెట్టిన కేకలు పైవారికి వినవచ్చి నొక [illegible] లోపలకు దిగి దానిని పట్టుకొని ఆమెను పైకి తెచ్చెను.

### పదకొండుసంవత్సరముల వయస్సుగల నొక బాలికను బలవంతముగా చెరచుట

[illegible] కొత్వాలు ఖ్రహీం అలీగారి కుమారుడగు [illegible] పాదాషాహి [illegible] మొహల్లకరుల్ షాహా కొత్వాలు [illegible] ౧౧ సంవత్సరముల వయస్సుగల బాలికను బలాత్కారముగా చెరచెనని నేరమునకై హెచ్. సి. [illegible] ప్రకారము [illegible] చేసిరి. [illegible] వెళ్లుచుండగా తనఇంటివద్దనుండి [illegible] పాదాషా హెబు ఆమెను పట్టుకొని బలాత్కారముగా తనఇంటిలోనికి తీసుకొనివెళ్లి చెరిచెను. ఈవిషయము తెలిసినవెంటనే పోలీసువారు వచ్చి దాదాషా హెబు నరెస్టుచేసిరి.

### చోరీ నేరము

[illegible] నొక [illegible] అనుమానముమీద అరెస్టు చేసిరి. [illegible] సొమ్ములో సుమారు రూ ౧౦,౦౦౦ విలువగల వస్తువులు దొరికినవి. [illegible] పోలీసువారు [illegible] అరెస్టు చేసిరి. [illegible] ఇంటవారు [illegible] తెలిపెను. [illegible] భూమిలో పాతిపెట్టబడిన మరికొన్ని వస్తువులు కూడా దొరికెను. [illegible] పోలీసువారి స్వాధీనములో నుంచబడెను.

### [illegible] లోని బాలికా ఉన్నత పాఠశాల

ఈ పాఠశాల [illegible] శ్రీమతి [illegible] తేదీ [illegible] పాఠశాల [illegible] ఉపాధ్యాయురాలగు శ్రీమతి [illegible] గారు తెలిపిరి. ఈమె గారు ఇంగ్లీషుభాషను [illegible] గూర్చి [illegible] విద్యార్థులకు సలహాలిచ్చిరి. శ్రీమతి మల్లన్న గారు [illegible] వీరు తెలుగున నొక ఉపన్యాసమిచ్చిరి. విద్యార్థినులు భజనశ్లోకములను ప్రార్థనశ్లోకములను చదివిరి. శ్రీమతి కనకవల్లి అమ్మాల్ అను నొకవిద్యార్థిని ఈపాఠశాలకు శ్రీమతి మల్లన్నగారొనర్చిన అమూల్యమగు సేవను [illegible] తెలుగున నుపన్యసించెను.

కార్యక్రమము పూర్తియైనతర్వాత శ్రీమతి మల్లన్నగారు పాఠశాల గత ౪ సంవత్సరములలో మంచి అభివృద్ధిచెందినందుకు తమసంతోషమును తెలిపిరి. పాఠశాలకు [illegible] రూ ౫౦౦ [illegible] వాగ్దానము చేసి ౬-౩౦ గంటలకు వెడలిపోయిరి.

### యువరాజుగారి విరోహాప్రయాణము

నవాబ్ ఆజంజా బహద్దరుగారును, మర్దానాశేగంగారును [illegible] వ తేదీ సాయంత్రము బొంబాయి వెళ్లిరి. అక్కడనుంచి వారు విరోపాకెళ్లుదురు. హైదరాబాదు బి. జి రైల్వేస్టేషను ప్లాటుఫారముమీద [illegible] తమ బందోబస్తు చేసిరి. సరిగా ౬-౩౫ గంటలకు ఘనతవహించిన నైజాంగారు యువరాజు యువరాణులను వెంటతీసుకొని ప్లాటుఫారముమీదికి వచ్చిరి. మరియు అనేకప్రముఖులును ఉన్నతోద్యోగులును వచ్చిరి. ౬-౩౫ గంటలకు స్పెషల్ రైలు హైదరాబాదునుండి బయలుదేరివెళ్లెను కలనల్ ఫ్రాంక్లిన్ గారును, డాక్టరు. యస్. రాజ్ గార్లును సికిందరాబాదు యువరాజు వెంట విరోపాకెళ్లిరి.

### పాముకరచుటచే మరణించుట

బొల్లారంలోని ౧-౫ వ కొల్లాపురి హౌస్ [illegible] జమేదార్ లక్ష్మీదాస్ గారి నౌకరగు "[illegible]" అను పేరుగల నొక రాజపుత్రబాలుని [illegible] పాముకరచెను. ఆస్పత్రికి స్ట్రెచరుపై తీసికొనివెళ్లిరి. ఒకగంటతరువాత ఆతడు మరణించెను. [illegible] వ తేదీన జమేదారునౌకరులతనిని నిద్రలేపుటకై అతనిగదిలోనికి వెళ్లి అతడు స్మృతితప్పి పడియుండుటయు, వానిగదిలో ఆరడుగుల పొడవుగల నొక పామును చూచిరి. వారా పామునుచంపి ఆస్పత్రికి తీసుకొనివచ్చిరి. పాముకాటును నివారణచేయు [illegible] నొసంగుటకై ప్రయత్నములు చేయబడెనుగాని వారు వచ్చుటలోపలనే ఇతడు మృతిచెందెను.

---

## ఆంధ్రుల విద్యాభివృద్ధి సూచనలు

---

### రా॥ బ॥ వేంకటరామారెడ్డి (కొత్వాలు) గారికి బహిరంగలేఖ

రాజాబహదుర్ వేంకట రామారెడ్డి ఒ. బి. యి. గారికి విజ్ఞాపన. చాలకాలమునుండి నేను నైజాము రాష్ట్రములో ఆంధ్రుల మాతృభాషను గురించి గమనించుచుంటిని, కాని శైత్యశక్తి లేక ధనసహాయము లేకయుండుటచే, సంకల్పము లన్నియు నాలోనే జీర్ణించినవి. నేను ధనవంతుల కాలములో, కాని సత్సంకల్పముల నాసోదరులకు తెలియపరచుటకై ధైర్యమున్నందున తమరు యీవిషయములందు శ్రద్ధతో గమనించి విద్యార్థుల పాటుబడ పూనుకొందురని దృఢనిశ్చయము గలనై వ్రాయుచున్నాను.

మన రాష్ట్రములో నేటివరకు ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయము స్థాపింపబడలేదు. ఆంధ్రసోదరులు మాతృవిద్యాభ్యాసము వదలి యితరవిద్యలలో పాల్గొనిరి. లోకసామ్య మెరుగరా. "ఇంటగెలచి రచ్చగెలువ వలెను" ఇప్పుడు ప్రభుత్వము వారివలన వృద్ధా విశ్వవిద్యాలయము స్థాపింపబడినది. కాని ప్రభుత్వమువారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము గురించి గమనింపలేదు. ఆంధ్రులమాతృభాషయందలి అభిమాన రాహిత్యమే యిందుకు కారణమై యుండునని తోచును.

మన రాష్ట్రములో ఆంధ్రుల జనసంఖ్య యెక్కువ. ఆంధ్రులలో స్వల్పసంఖ్యాకులే ధనవంతులని నమ్మజాలము గదా! యిక ధనవంతులలో [illegible] మేలేదు. మిగుల యెక్కువ. విశ్వవిద్యాలయస్థాపనకై ప్రభుత్వమునొద్దకు మొర [illegible] వేచియుండుటకంటె తప్ప మరేమి యుచేయగలమని ఆంధ్రసోదరులు అర్థించుచుండ వలె నన్నను. తొలుదొలుతనే చందాములముగ [illegible] గొప్ప ద్రవ్యము సమకూర్చి నొక చిన్న [illegible] విద్యాలయము స్థాపించి పిదప సహాయమునకై ప్రభుత్వమువారితో అనుజ్ఞబడయుట మేలని తోచును. ఈ చందాయిచ్చువారెవరు. మీరు జనసంఖ్య యెక్కువగదా. ఆంధ్ర ధనవంతులు బూనిన యీ కార్యము కరతలామలకముగదా. ఇట్టి సత్కార్యముల పాల్గొనుటకు ధనవంతులు స్వప్నమందైన దలపరు కాబోలు. ఆంధ్రులకట్టి దశసంప్రాప్తమైనదో సూక్ష్మమేధావంతులు ఆలోచించక మానరు. ఇందు ముఖ్యకారణము [illegible] యుండును.

౧. ప్రభుత్వమువారికి యీవిషయమై మొర లిడక పోవుట.

౨. ఆంధ్ర ధనవంతులైన పాటుబడకుంకుట (వీరికి అణుమాత్రమైన భాషాభిమానము లేదని తోచును.)

౩. జనసామాన్యములో మొదటికే యేలాంటి విద్యలేకపోవుట గోరుచుట్టుపై రోకటిపోటన్న టులయిన్నికష్టము లుండ సామాన్య జనులు సఫల మనోరథులౌట దుర్లభమేకదా.

ఇట్టి శాశ్వత పరోపకార సత్కార్యమున కై పొట్టి సాహస గుణసంపన్నుడు పాటుబడవల సి యున్న దో చూడుడు. మాతృభాషాప్ర చారమునకు లేకపోలేదని భాషామాత చాటు చుండవినలేదా నేనెంతయో మరి యెన్ని యో వత్సరముల నుండి విశ్వవిద్యాలయముకై డీగ్రీ లో చనచేయుచుంటిని, చివరకు వృద్ధురాలనై తమతో మనవిచేయుట యేమన ఇట్టి ను సత్కార్యమునకు మీరేతగినట్టి వారని తోచినది. ఈ శాశ్వతకార్యము మీవల్లనే నెరవేరగలదని నమ్ముచున్నాను, ఇట్టి పరోపకారమును ఉన్నతి దశకు తెచ్చుట మీవంతే. విద్యాలయస్థాపనక యి నాయోచనాను సారము కొన్ని అభిప్రాయ ములిత్తును.

ఆంధ్రులలో సంస్థానాధిపతులు, మాఘ దాస్తు, శికేంద్రాబాద్ వైశ్యసంఘము మొద లగు యితర గొప్పగొప్ప రాష్ట్రీయ వాను [illegible] విద్యాలయ [illegible] భా సమావేశము [illegible] ఖర్చు [illegible] యును. సభా సమావేశము [illegible] నాటికు చందా కూర్చవలెను [illegible] యిట్టి సత్కార్యము నిర్వహింప [illegible].

వర్తకులు ప్రతిదినము తమతమ దుకా ణములకు, సరకులు తెచ్చువారి యొద్ద ధర్మకట్టు నతీసికొనుచున్నారు. యిట్టి ధర్మకర్చు తీయుటకు వీరికి అధికారమేమున్నది. అథవా తీసికొనినను సత్కార్యములలో యుపయోగించవలయును గదా. యీ ఫండు పబ్లికుది కావున పబ్లికు సత్కార్యములందె యుపయోగించబడవలయును వర్తకుల యీ ధర్మఫండును, ఆంధ్రుల ఉన్న పాఠశాలల స్థాపనకై నర్పింప ప్రోత్సహింప వల యును. అటులైన కొద్దికాలముననే కార్యనిర్వ హణమగును. ఎన్నియో సంఘ సత్కార్యములు, పరోపకారములు తమచే నెరవేర్పబడినవి ఈ ఘన కార్యముకూడా వాటితోపాటు నెరవేర్ప పాటుబడ ఆంధ్రసోదర సోదరీమణుల ప్రోత్సహిం చిన యెంతయో సంతసము, మీకీర్తి బంగారము నకు తావి యిచ్చినటుల వ్యాపింప గలదు.

రెడ్డివిద్యాలయంబున, సోదరులకు మాత్ర మే తగిన వసతుల నేర్పరచి, విద్యార్థిముఖులు గాచేయుంచినారు. యేమి సోదరీమణుల కవసర ములేదా. బాలురే తగినవారా? స్త్రీ లేమి కొరనో మనోచిరా. ఇట్టి పక్షపాతమును సంఘసంస్కారు లుగినా నించలేదా. బాలికలవలననె కదా భరత ఖండమున, గాంధిమహాత్మ, బాల గంగాధర తిలక్, నెహ్రూలు, మాలవియా, స్వామీశ్రద్దా నంద, వివేకానంద, దయానంద, సరస్వతి, రా మకృష్ణ, పరమహంస, హసన్ నిజామి, అలీసోద రులు, మొదలగు వారెందరో మహనీయులు, అసహాయ శూరులై దేశసేవకై ప్రాణమానంబు లస్థిరముగా నెంచి, ఖ్యాతిగాంచిరి. బాలికలకు విద్యాభ్యాసమునకై వసతిగృహమును నిర్మించ శ్రద్ధవహించవలయును. స్త్రీలవిద్య, వసతి గృ హంబులకొరత మీవలననే నేరవేర్పబడవలయు నని ప్రార్థన. విద్యాసంపూర్తతలేక వచ్చిరాని మాటలు వ్రాసిన యీ లేఖలో తమబోటి వారి కెన్నియో తప్పులు గాన్పింపకపోవు.

దీనియొక్క ప్రతి మ॥ రా॥ కేంద్రసంఘ నాయకులైన సురవరం ప్రతాపరెడ్డి మాడపాటి హనుమంతురావు గార్లకు పంపువిజ్ఞాపన. యీలేఖ ను మ॥ రా॥ రా॥ రాజాబహద్దుర్ వెంకటరామా రెడ్డి వో. బి యీ. గారికిపంపనైనది. మీరువారి తోపాటు విశ్వ విద్యాలయము స్థాపింపబడుట కై సదాయీవిషయమై శ్రద్ధవహించుచుండ రాజగారి తో తెలుపు చుండగలరని ప్రార్థన.

దీనియొక్క ప్రతి మ॥ రా॥ గోలకొండ పత్రికసంపాదకులకు పంపి విజ్ఞాపన. మీరుగూడయి ట్టిసత్కార్యములలో పాల్గొందురని నేను నమ్ము చున్నాను. యీలేఖను గోలుకొండ పత్రికలో ముద్రింప వలయునని ప్రార్థన.

ఇట్లు
సర్వ శ్రేయోభిలాషిణి
సుశీలాదేవి దే॥ బొమ్మనపల్లి మ॥తా॥
పర్గిజిల్లా మహబూబునగర్.

# H. E. H. THE N. S RAILWAY

## మహాఘనతచెందిన నైజాంస్టేటు రైల్వే

## ప్రకటన.

౧౯౩౨ మొదలుకొని పాసెంజరు బండ్లు నడుచుకాలము మారుట

౧౯౩౨వ సంవత్సరము సెప్టెంబరు ౧వ తేదీ నుండి బెజవాడ, ద్రోణాచలములవద్ద మదరాసు దక్షిణ మహారాష్ట్ర రైల్వేబండ్ల (M. &. S. M) వేళలు మార్చబడునుగనుక, నైజాంస్టేటు రైల్వే బండ్లనడచు వేళలలోను ఇప్పటినుండియే ఈ దిగువ తెల్పిన మార్పులు అమలులోనికి వచ్చును.

పెద్ద బండ్లు (బ్రాడ్ గేజ్)

(౧) ఇప్పుడు బెజవాడలో ౪-౪౫ గంటలకు బయలుదేరి ౧౭-౫౦ గంటలకు సికింద్రాబాదుకు వచ్చునెం ౧ అప్ పాసెంజరు సెప్టెంబరు ౧వ తేదీనుంచి బెజవాడనుండి ౫-౭ గంటలకు బయలుదేరిసికింద్రాబాదుకు ౧౮-౩౪ గంటలకును హైదరాబాదు బి. జి. స్టేషనుకు ౧౯-౦౭ గంటలకు చేరును.

(౨) ఇప్పుడు బెజవాడనుండి ౧౨-౨౦ గంటలకు బయలుదేరి ౨౧-౪౫ గంటలకు డోర్నకల్లు చేరు నెం ౧౩ అప్ ఫాస్ట్ మిక్సెడ్ బండి సెప్టెంబరు ౧వ తేదీనుండి ౧౫-౩౫ గంటలకు బెజవాడనుండి బయలుదేరి ౨౨-౨ గంటలకు డోర్నకల్లుచేరును.

(౩) ఇప్పుడు ౧౩-౫౭ గంటలకు సికింద్రాబాదునుండి బయలుదేరి ౨౨-౪౦ గంటలకు బెజవాడ చేరు. నెం ౨ డవున్ పాసెంజరు, సెప్టెంబరు ౧వ తేదీనుండి సికింద్రాబాదునుండి ౧౪-౭ గంటల బయలుదేరి ౨౨-౨౫ గంటలకు బెజవాడచేరును.

చిన్న బండ్లు (మీటర్ గేజ్)

(౧) ఇప్పుడు నెం ౪౦ డవున్ పాసెంజరు కర్నూలు టవున్ నుండి ౭-౫౦ గంటలకు బయలుదేరుచున్నది. అది సెప్టెంబరు ౧వ తేదీనుండి కర్నూలు టవున్ నుండి మిక్సెడ్‌వలె ౬-౫౦ గంటలకే బయలుదేరి ఇప్పటివలెనే ౯-౫౦ గంటలకు ద్రోణాచలము చేరును.

(౨) ఇప్పుడు ద్రోణాచలమునుండి ౧౦-౨౦ గంటలకు బయలుదేరు నెం ౩౫ అప్ పాసెంజరు సెప్టెంబరు ౧వ తేదీ నుండి, ద్రోణాచలమునుండి ౧౦-౪౫ గంటలకు బయలుదేరి, హైదరాబాదు యం. జి. కి ౨౧-౩౩ గంటలకును, సికింద్రాబాదుకు ౨౨-౧౫ గంటలకునుచేరును.

(౩) ఇప్పుడు ద్రోణాచలమునుండి ౩-౨౦ గంటలకు బయలుదేరుచున్న నెం ౪౧ అప్ మిక్సెడ్ పాసెంజరు సెప్టెంబరు ౧వ తేదీనుండి ౨-౧౦ గంటలకు ద్రోణాచలమునుండి బయలుదేరి ౫-౧ గంటల కు కర్నూలు టవున్ చేరును.

ముఖ్యగమనింపు:—మన్మాడ్, సికింద్రాబాదు, మొహూరు, లకుమధ్యమార్పులేక వెళ్లుటకు కొన్ని పెట్టెలు తగిలించుచున్నారు. ఇవికొద్దిమంది ప్రయాణీకులకే ఉపయోగపడుచున్నవి గనుక మైసూరు రైల్వేవారును, మదరాసు దక్షిణమహారాష్ట్ర రైల్వే (M. &. S. M) వారును ఈ ఏర్పాటు సెప్టెంబరు ౧వ తేదీనుండి రద్దుచేయబడునని ప్రచురించియున్నారు. కనుక అప్పటినుండియు, ద్రోణా చలమునకును, ద్రోణాచలమునకుపైనుంచి ప్రయాణముచేయు అన్ని తరగతుల ప్రయాణీకులును, సామానులును ద్రోణాచలమువద్ద మారవలెను. సికింద్రాబాదునుండి బెంగుళూరివరకుమాత్రము మార్పుతోపనిలేకుండ వెళ్లు పెట్టెలు ముందుసంవత్సరము మార్చిమొదలు జూను నెలలవరకు మరల ఏర్పాటుచేయబడవచ్చునని తలచుచున్నారు.

వివరములకొరకు సెప్టెంబరు ౧. తేదీనుండి అమలులోనికివచ్చు రైల్వేటైముటేబిలును స్టేషనులలో నంటింపబడు టైముటేబిలుకాగితములకు చూడవలెను.

డి. బి. ట్రివర్
చీఫ్ కమర్షియల్ మేనేజర్ అండ్
చీఫ్ ట్రాన్సుపోర్టేషను
సూపరింటెండెంటు

చీఫ్ ట్రాన్సుపోర్టేషను సూపరింటెండెంటుఆఫీసు
సికింద్రాబాదు 10—8—32

[illegible] తిరుపాయి

మహాశయులారా!

దాసుగారి తమాషా యొకటి ప్రకరణము [illegible] శాస్త్రి సుబ్బరాజుగారు యీ దాసుగారికి [illegible] సన్మాన పద్యములు వ్రాసియిచ్చినందుకు తగుదెబ్బ కొట్టియుంటిని అంతటితో గుణేక [illegible] తాను దాసుగారి విషయమై చేసిన యుపకారాభిమానము [illegible] దాసుగారి తమాషా [illegible] యను పేరిట వ్రాసి యందు దాసునిసంబోధించి యిట్లు వ్రాసి యున్నారు „కావున నింతమాత్రమునకే ధైర్యము చెడగొట్టుకొనవలదని యును తన పాండిత్య [illegible] కవిత [illegible] వ్యాకరణ చతురతను జూపి యెవరు [illegible] వారికెల్ల తలవంపులు కలిగిన సమాధానముల నిచ్చుచు ఖ్యాతసంపాదించిన పేరును సార్థక పరచుకొనగలరని నమ్ముచున్నాను" యింకను (ఒకరి) గారింతటితో బుద్ధిగలిగి [illegible] దూషణములు మానుకొందురా?" [illegible] యోతేని జడియక దాసుగారి పక్షమున న్యాయదిరిగుచు దాసును నాపైకి పురికొల్పుచున్నారు [illegible] కందేదు జడియును [illegible] సుబ్బరాజుగారు దాసుగారి తెలివితేటలు విపరముగా నేను తెలియజేసినను తెలిసి [illegible] నమ్మ యూరకుండక, దాసుపైని పక్షముగల్గి నాపై [illegible] కల్పించుచున్నారు వీరాదాసుగారికి తోడుపడినంత [illegible] మాత్రమును [illegible] వీరిమువురకు సమాధానము చెప్పుశక్తి నాయందు కలదు

సుబ్బారావుగారు „పరో [illegible] కీరమ్" అను న్యాయము నా ఋతాలోచిత మంచట సరే వీరెట్లున్నను [illegible] వుకోయాంధాంధః అనునట్లు Blind man leads a blind man but falls into a ditch అనునట్లు యీ [illegible] సహాయపడు యీసు [illegible] యంటబడ్డియుంటురనియే విశ్వసింపవలసియున్నది దాసూ!

ఇంకను ప్రత్యుత్తరమిచ్చవలసినవి పెక్కు [illegible] కాని, లజ్జామేకాంపరిత్యజ్య [illegible] అను న్యాయమును నమ్మినట్టి నిష్ఫలమని చాలునని విరమించినాను [illegible] జయి [illegible] నన్ను సభాపతి మున జూతువుగాక!

[illegible]

—

గాంధిమహాత్మునకు [illegible]

[illegible]

—

మహాత్మునకు రాట్నముపైని నమ్మకము

పోయినదనువార్తలు అసత్యము

—

గాంధిమహాత్మునకు [illegible]

పోలకుగారికి వ్రాయుట

గాంధిమహాత్ముడు [illegible] జూను [illegible] తేదీని హెచ్. ఎస్. ఎల్. పోలకుగారికి [illegible] చెరసాలలోనుండి యొకలేఖను వ్రాసెను.

"రాట్నముపై పని చాలమందముగా జరుగుచున్న కారణమున నాకు దానియందు నమ్మకము యెంతమాత్రమును తగ్గలేదు నా నమ్మకము నేనెన్నిజన్మములెత్తినను గూడ తొలగదు. రాట్నముపై పని నెమ్మదిగా జరుగుటయే నాకు మిక్కిలి గొప్ప ఆకర్షణమై యున్నది. నాకు రాట్నముపై నెన్నడును విసుగుకలుగదు. దానిలో నున్న క్రొత్తక్రొత్త సౌందర్యమును నాకు ప్రతిదినమును [illegible] బడుచుండును. దానియందు నాకుగల అనక్తి శాశ్వతమైనది. దానికి బదులుగా నేను కుట్టుయంత్రము నుపయోగించుచున్నానను వార్త నిజము కాదు, ఈ అసత్యవార్త పత్రికలలోనికెక్కుటకుగల కారణము నాకు తెలియును. [illegible] నుండి నేను నా యెడమ చేతితోనే నిరంతరమును రాట్నము యొక్క చక్రమును త్రిప్పుచుండుటచే యెడమచేతిలో నొప్పి బయలుదేరినది చాలసేపు వినువసుంధ [illegible] ఆటలాడినవారికి గూడ నిట్టినొప్పికలుగునుగాన మీరు యెడమచేతి నుపయోగింపగూడదు. అనియిచటి డాక్టరులు తెలిపిరి అందువలన [illegible] నూలువడుకుటకు నిరోధము కలిగినట్లే [illegible] చగనలాలుగారి కుమారుడు ఒక క్రొత్తమాదిరి రాట్నమును కనిపెట్టెను ఈ రాట్నము కాలితో త్రొక్కవలెను అందువలన చేతులతో దారమునుకూడ తియనవసర ముండదు. దానిని [illegible] రెట్టింపుగా వచ్చును

మగనలాలు పేరున దీనికి మగనచరకా అని పేరు పెట్టిరి. నేను క్రొత్త రాట్నమును తెప్పించి దీని త్రొక్కు పద్ధతిని నేర్చుకొంటిని గాని డాక్టరుల ఉత్తరువులకు భంగములేకుండ నూలుతీయుచుంటిని ఈ క్రొత్త రాట్నము నెపగని యెవరో ఒక మందమతి రిపోర్టరు నేను కాళ్ళతో త్రొక్కుచున్నానని విని నేను కుట్టుయంత్రమును నుపయోగించుచున్నానని యూహించి పత్రికలకు తంతివార్తల సంపెను పత్రికల సంపాదకులు దీనికి విలువలను పలువలను కల్పించి తమ పత్రికలలో అసత్యవార్తలను ప్రకటించిరి , అని గాంధిమహాత్ముడు పోలకు గారికి వ్రాసిన లేఖ యింగ్లీషు [illegible] పత్రికలో ప్రకటింపబడెను.

—

భార్యను కొట్టి బిడ్డను చంపుట

—

నెల్లూరువద్ద మహమ్మదీయుల ఘోరకృత్యము

నెల్లూరు ఆగస్టు 7 —

నెల్లూరునకు [illegible] మైళ్ళదూరములో నున్న [illegible] గ్రామములో నొక మహమ్మదీయుడు తనభార్యను [illegible] నిత్యము హింసించుచుండెను ఒకనాడు క్రోధావేశుడై భార్యను [illegible] యీడ్చి కొట్టుచుండెను [illegible] సంవత్సరముల [illegible] తల్లి కొట్టుచుండగా ఏడ్చుచు [illegible] భార్యపై [illegible] పిల్లవానిని పైకెత్తి నేలపై గొట్టెను వానితలకు పెద్దదెబ్బ తగిలెను అప్పుడు [illegible] గొంపోబడెను కాని అతడచట [illegible] మేజస్ట్రేటు గారి [illegible] కేసు విచారణ [illegible]

—

రెడ్డిహాస్టలు వార్షికోత్సవము

రెడ్డిహాస్టలుయొక్క వార్షికోత్సవము [illegible] మొహరం [illegible] ఫసలీ [illegible] యందు హైదరాబాదు, రెసిడెన్సీ బజారులోని రెడ్డిహాస్టల్ భవనమందు జరుపబడును. [illegible] సాయంకాలము [illegible] గంటలకు సభ ప్రారంభమగును.

నవ్వాబ్ ఉల్ హైదౌలా

బహద్దరు గారు

అగ్రాసనతవహింతురు. కావున అందరును తప్పక సభకు విచ్చేయగలరని ప్రార్థన.

ఇట్లు

రాజా వేంకటరామారెడ్డి బహద్దర్

ఓ. బి. ఇ.

కార్యదర్శి.

—

విఖ్యాతి ఉత్పత్తికరునకు ౬ నెలలు

—

ఆగస్టు [illegible] —

విఖ్యాతి ఉత్పత్తికరుడును [illegible] దాసునాకు [illegible] క్రింద ౬ నెలలు [illegible] రూపాయలు జరిమానా లేక ౬ నెలల అధిక శిక్ష విధింపబడెను

—

# శ్రీహరిదాస సాంప్రదాయ విజృంభణ కోలాహల విరమము

ముముక్షులగు భాగవతీయరసిక శిఖామణులారా!

దయచేసి శాంతముగ నీముఖ్యవిషయమును చిత్తగించుడు. ఈ ఘోరకలికాలమున నిహపరసాధనమునకు హరికీర్తనమునకు మించి సులభోపాయము వేరొక్కటియునులేదు. శ్రీ భద్రాచల రామదాసాది పుణ్యపురుషులచే నత్యంతపావనమైనది యీ భాగ్యనగరము. ఇట్టి పవిత్రపురమునందలి గౌలీగూడెమున శ్రీరామ భక్త సమాజము యేర్పాటు చేయబడి చిరకాలమునుండియు "స్వయం తీర్ణాః పరాం తారయ" యను నార్యవచనానుసారమున యథావిధిగ ప్రతిసంవత్సరమును శ్రీరామనవరాత్రోత్సవమును సల్పుచు సామాజికులును, ప్రేక్షకులగు భక్తులును ఆనందనిర్భరులైయుండునది యీనగరవాసులెల్లరకును విదితవిషయమే.

"కాలస్య కుటిలా గతిః" యనువిధముగా గతప్రజోత్పత్తి నామసంవత్సర చైత్రశుద్ధ శ్రీరామ నవరాత్రోత్సవ సందర్భమున, "శ్రేయాంసి బహువిఘ్నాని" యనునట్లు నిష్కారణ ద్వేషాభిలాషులును, అవిమృశ్యదయాపరులును హరికథారసాస్వాదన రసికాభాసులునగు అనుమకొండ సత్యనారాయణ ప్రభృతులయొక్క అనధికారసంఘ మొకటి బయలుదేరి మెల్లగ చౌరవజేసికొని రాజమహేంద్రపురవాస్తవ్యులును నొముఖ్యాగ్రహాభిశయ నామ్నాక బాలబ్రహ్మానందమను నొకనామమాత్రహరిదాసును పైనుదహరించిన మాసమాజమున ప్రవేశపెట్టి, తమ లౌకిక చాతుర్యమును జూపుచు, భగవత్ప్రసాదసేముఖ్యగౌరవమని భావించుచున్న శ్రీ రామభక్త సమాజము యొక్క యధికారవర్గము సవభక్తప్రాయమును ... సప్పుచ్చి, మనకు పౌర్జన్యముచే ... కేకముగ, మహారాజ్యాసనములతో సహితము ... యైన నలస్సైనట్టి. యొక సువర్ణమంజీరము (బంగారుకడెం) అనువదించి ... నాయింకి ... విషయములలో ... నిరాఘాటముగా ... బాలబ్రహ్మానంద ... వారు పుండరీక ... సాహసించ... ఫురహరిదాసులయొకలు యుప్పటికనిగల భాగవతబృందము ... నివారైరి.

"హాసము" అనాను వచిస్థుడై, హరిదాసత్వము యొక్క విశయోగవిధానము సేమాత్రమెఱుంగక తత్సాంప్రదాయపరుల సేవయును జేయక భూషావేషాభిలాషియై "ప్రస్థానమొకట్రు" యను భావమును పెద్దలవలన నెన్నడును తెలిసికొనక యే వెరపునులేక, హరిదాసపీఠమున నిలచి పూర్వాపరవిచారశూన్యుడై, బాల్యచాపల్యయుతుడై బాలకవియైన నీహరిదాసుడును, కాకతాళీయ న్యాయముగ లభించిన గౌరవమున కుప్పొంగుచు, నంతమాత్రమునసే పండితమాన్యుడైన విద్వాంసుడు తానయ్యెనని యెంచుకొని, యహంకరించుటయేగాక రసజ్ఞుల హితబోధలనెమరకొని, వార్తాపత్రికా ప్రసంగములను జూచుటయు, అనేకవిద్వాంసులకును విద్యావిషయకములను వితండవాదియని తోచబడినాడు

"యత్ర తాపరాధః ఖలు తత్రైవ..." యనునట్లు నుసరించి పై హరిదాసుయొక్క యనర్హయోగ్యతావిషయమును గాచు యిచ్చుట గౌలీగూడెమున నొక పండితసభను త్వరలో నేర్పాటుచేయగలగనులకు పండితసమ్మతిని సిద్ధించిరాము మును లిప్పటివరకు సమావేశము తేదిని నిర్ణయించి వార్తాపత్రికా ముఖమునను కరపత్రములమూలమునను ప్రకటించుటము అట్లు సూచింపబడును సభను తప్పకవచ్చి, తనకెరిగినంతలను కలిగిన దవానములను, తన హరిదాసత్వయోగ్యతను నిరూపించుకొనుభారము, నవరసాలంకారప్రపూరిత హరికథాప్రవీణ సువర్ణపంజరాలంకృత మంజీర కేయూర సింహతలాటాద్యలంకృత బాలకవి భాలకవితాసర్వ ... బాలబ్రహ్మానందదాసు గారిపై విధ్యమైయున్నది

ఇట్టితరుణమునను సనాతనధర్మాభిమానులును విద్యాభిమానులును పండితులును త్వరపడుచున్నారు కావున బాలకవితాసర్వస్వయగు హరిదాసు (పౌఢకవితాసర్వస్వ యనుకొనును), కృష్ణపక్షము ... యను నామమును పెట్టుకొనకుండుటకును యిప్పటినుండియు పైననుకున్నట్లు జాగ్రతపడి, తనకనుకూలమగు సమయమును త్వరలోనే వార్తాపత్రికాముఖమునగాని స్వహస్తలిఖిత పత్రమూలమునగాని మాకు క్రింది చిరునామకు (అడ్రసుకు) దయచేసిన తో పనే ఎండి హరిదాసు తమ భావమును ... ముఖమునను ... ప్రకటింపబడును ఇట్టినవను ... లను బ్రొ మే॥ ఆ తరువాత మా యపేక్షతి దవికి కోరియున్నాము వారును ఆమోదించినని తెలుపుటకెంతయు సంతసించుచున్నాము ... ఫౌజ గుమస్తా ఎనుపుమా

బాశెట్టి క్రిష్టయ్య
గౌరవకార్యదర్శి
శ్రీరామభక్త సమాజము గౌలీగూడెం

శ్రీ రామభక్త సమాజమువారు పై హరిదాసునకు కొలియందను బహూకరించిరని నూయనుకు లేనిదే మేముల్లు బహూకరించినిచె మాసమాజముపేరున దాసుహితులగు అనుమకొండ సత్యనారాయణగారు రహస్యముగా అచ్చువేయించుకొని పంచిపెట్టుకొనిన కరపత్రముయొక్క నకల్:—

## ప్రకటన

"సుజనులారా!

బ్ర॥ బాలకళానిధి బాలకవి బాలబ్రహ్మానంద దాసుగారికి ౫-౪-౩౧ ఆదివారం రాత్రి శ్రీరామసామ్రాజ్య పట్టాభిషేక సమయమున మేమెల్లరము వారినవరసపూరితమగు హరికథా కాలక్షేపమున కానందించి మిక్కిలి ప్రేమతో సువర్ణమంజీరము (బంగారుకడియము) బహుమాన మొసంగుచున్నారము. కావున యీకన్నుండి దివ్యసే, ఆనందించి మిమ్మందరిని హెచ్చరించి శ్రీహరిదాసుగారి నాశీర్వదించగలందులకు ప్రార్థించుచున్నారము.

ఇట్లు
శ్రీరామభక్త సమాజము వారు
గౌలీగూడెము
హైదరాబాద్"
(సూచన: ముద్రణాలయము పేరు వేయించుకొనలేదు)

## పత్రికా స్వీకారము:—

### సాథీ

ఇది ఆంగ్లేయ మాసపత్రిక సంపాదకులు: యం. షఫే ఉల్లాఖాన్ గారు. సంవత్సరము చందా ౬ రూపాయిలు. విలాసము: క్రొత్తభోయిగూడెం సికింద్రాబాదు, దక్కను.

ఇది రెండవ సంచిక. జూలై నెలది ఇందు జినరాజదాసుగారు యొక వ్యాసము వ్రాసినారు. మ॥ రహీము దీక్షాగారును, హాలెండు జపాను దేశీయుడును భాస్కరరావుగారును, మ॥ ముజీబుగారును వ్యాసములు వ్రాసినారు. రెండు చిత్రపటములు గలవు. పుస్తకము అందముగా నున్నది. ప్రతి సంచికలో ౪౦ పుటలు ముద్రించునట్లు కనబడుచున్నది. పుస్తకము సైజునుబట్టి వెల హెచ్చనిపించుచున్నది. విద్యార్థులకు వెలతగ్గించి సిచ్చునేర్పాటు చేయుదురని నమ్ముచున్నాము. మన రాష్ట్రములో ఆంగ్ల మాసపత్రిక లేనికొరతను యీపత్రిక తీర్చుచున్నది. మన రాష్ట్రీయులు దేశవాఙ్మయాభివృద్ధికి ప్రత్యేకముగా తోడ్పడ సమకూల, ఏలన మన రాష్ట్రములో ఉర్దూ అరబీ, ఫార్సీ, ఇంగ్లీషు భాషలేకాక తెలుగు వంటి భాష ... మరాఠి కన్నడములు గలవు. ఇన్ని భాషలలోని యుత్తమవిషయముల నొక్కచో గూర్చుండిన యెంతయో లాభప్రదముగా నుండును. సంపాదకుల పరిశ్రమ దినదినాభివృద్ధికి గునట్లుగా సంపాదకుల పట్టుదలతో నీపత్రికను నడిపెదరని నమ్ముచున్నాము

# అభయంకరుగారి ఆరోగ్యము
## చాల చెడిపోవుట
### డాక్టరు ఖరే ఎం డి గారు పరీక్షించుట

అభయంకరుగారి కుటుంబ వైద్యులు డాక్టరు ఖరే ఎం. డి. గారు నిన్న నాగపూరు చెరసాలలో అభయంకరుగారిని పరీక్షచేసి నివేదికను వ్రాసి జయిలు సూపరింటెండెంటుకిచ్చిరి అభయంకరుగారి ఆరోగ్యము చాల చెడిపోయినది జీర్ణశక్తి మరల సరియైననేగాని అభివృద్ధి గలుగజాలదు. ఇప్పుడున్న పళ్లనన్నిటిని తీసివేసి క్రొత్త పళ్లను కట్టవలెను హృత్ చలనము చాల అపాయస్థితిలోనున్నది క్షయవ్యాధిగూడ గలుగవచ్చును. నాడి నిమిషమునకు ౮౮ సార్లు కొట్టుకొనుచున్నది." అని జయిలు డాక్టరుకూడ ఒప్పుకొనెను. లోపలనున్న శార్దియకుని ... పూర్తిగా అంతరించినదని దీనివలన స్పష్టమగుచున్నది ఇట్టిస్థితిలో యే నిమిషమునందయిన హృదయచలనము నిలిచిపోవచ్చును అని డాక్టరు ఖరేగారు నివేదికలో వ్రాసిరి

## ఉపాకర్మవిధి

అయ్యా, నిజామాబాద జిల్లా ఆర్మూరు తాలూకాయందు నారాయణాచారిభజన్ మండలీగారు, ప్రతిసంవత్సరమందు, నాగపంచమినాడు ఉపాకర్మచేయుచుండిరి. కాని ఇది శాస్త్రప్రమాణముకాదని నాగ్రుడ్డిన మ్మకము, పరాశరస్మృతి, ఆచారకాండ, ద్వితీయాధ్యాయమందు, స్వాధ్యాయోపాకర్మ శ్రావణ్యాం ప్రాష్ఠపద్యాం వేతి, (అని) వేదప్రమాణంకలదు. భాద్రపద శు॥ పౌర్ణమి రోజున గ్రహణదివసమని, అనుకుందురేమో కాని ద్వాదశీ తిథియందు ఉపాకర్మ చేసుకోవలసినదని నిర్ణయసింధు, చెప్పియున్నది. కావున సమస్త విద్వాంసులు, ఈ అనుమానమును పోగొట్ట కోరబడుచున్నారు

## రవీంద్రనాద్ టాగోరుగారి మనుమలగు గంగూలీగారు జర్మనీలో మరణించుట

డాక్టరు రవీంద్రనాద్ టాగోరుగారి మనుమలును నితీంద్ర గంగూలీగారి కుమారులునగు డాక్టరు. యన్. గంగూలీగారు జర్మనీలోని బ్లాక్ ఫారెస్టునందు గల నొక ఆరోగ్య గృహమునందు మరణించిరి.

## ది సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియా, లిమిటెడ్

### హెడ్ ఆఫీసు:—బొంబాయి

రాష్ట్రశాఖలు:— హైదరాబాదు, సికింద్రాబాదు, జాల్నా, గుల్బర్గా(?) లు.

సెంట్రల్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియావారు ఈరాష్ట్రములోని ఉత్తరహిందుస్థానములోని తమశాఖలవల్ల వ్యాపారస్తులకు, ప్రజలకు కలిగించుచున్న సదుపాయములు ఇప్పటి కందరకు తెలిసియేయున్నవి.

కరెంటు అకౌంట్లు హాలీ, కల్దారులలో నుంచబడును. కల్దారు సిల్వర్ సొమ్ము విషయము లో సంవత్సరము పొడుగునను ప్రతినెల నిలువలోని కనీసపు మొత్తము మీద ౨ ౦/౦ చొప్పున వడ్డి ఇవ్వబడును. హాలీ సిల్వరు సొమ్ము విషయములో జనవరినుండి జూనువరకు ప్రతినెల నిలువ రూపాయలు కనీసపు మొత్తము మీద నివ్వబడును.

సేవింగ్సు అకౌంట్లుకూడ హాలీ కల్దారులలో నుంచబడును ౫ రుపాయలు మొదలుకొని రూపాయలు ౫౦౦౦ ల వరకు ప్రతినెల కనీసపు నిలువ సొమ్ము మీద, కల్దారునకు ౪ ౦/౦ చొప్పునను హాలీకి ౩౻ ౦/౦ చొప్పునను వడ్డి ఇయ్యబడును. ప్రతివారము హాలీ కల్దారులు రెండింటిలో ఒకేసారి లెక్కలుంచుకొని వ్యవహరింపవచ్చును. సొమ్ము వాపసు కొనుట వారమునకు రెండుసార్లే, తీసుకొనుట హాలీలు కాని కల్దారులు కాని ఒకేసారి రూపాయలు ౫౦౦ లకు మించకూడదు.

రూపాయలు ౫౦౦ లేక, అంతకు మించిన పైకము పండ్రెండు నెలలకు ౪౻ ౦/౦ చొప్పున ఫిక్సిడు డిపాజిట్లుగా తీసుకొనబడును. ఇతరధరలను గూర్చి బ్యాంకులో విచారించవలయును.

హిందుస్థానము ల అన్ని స్థలములయందు చెక్కులు హుండీలు, డివిడెండు వారంట్లు కొద్ది చార్జితో వసూలు చేయబడును. ఏదో నామకార్థపు చార్జిమీద సెంట్రల్ ట్రెజరినుండి జమపద్దుల కొరకు పెన్షనులు (ఫింఛనులు) వసూలు చేయబడును. షేర్లు బ్రిటీషుగవర్నమెంటు, నిజాంగవర్నమెంటు సెక్యూరిటీలు కొనుట, అమ్ముట వ్యవహరించబడును.

ఇతరమైన ప్రత్యేక వివరములు కావలసినచో ఆఫీసుకు వ్రాయుడు.

## ది స్టార్ ఆఫ్ ఇండియా

### ఐ. అండు జి. అష్యూరెన్సు కంపెని లిమిటెడ్ మదరాసు

ప్రస్తుతపు అవసరములను గురించి ప్రావీణ్యముగల ఆక్చువెరి మ. రా. రా. శ్రీ. కె. బి. మాధవ. ఎం. ఎ. ఎ. ఐ. ఎ. గారొసంగిన అభిప్రాయము.

„ సామాన్యముగ కర్షక సముదాయములకును మధ్య తరగతి జనులకును ఇన్‌షూరెన్సు ఆఫీసుల సహాయము గలుగనటువంటి ఇతరప్రజలకు మిశ్రవ్యయము ఇన్‌ష్యూరెన్సును గురించియు మరణము మొదలగు అవాంతర రక్షణోద్దేశములను గురించియు బోధపరచవలసిన తరుణము ఆసన్నమైయున్నది. కావున డాక్టరు పరీక్షలేక శాస్త్రీయముగు స్వల్పవ్యయ పద్ధతులతో కలిసియగు ఇండస్ట్రియల్ ఇన్‌షూరెన్సు స్కీములను ఆచరణలోనికి తేవలసిన అవసరమున్నది „

### స్టార్ పాలసియే యీ అవసరములను పూర్తిచేయుచున్నది

ప్రస్తుతము అశాస్త్రీయముగా పనిచేయు చౌకపాలసీ ఇన్‌షూరెన్సు కంపెనీలు అసంఖ్యాకములుగా బయలుదేరి ప్రజలను మోసముచేయుచున్నవి. గణితశాస్త్రవేత్తల (ఆక్చువెరి) యొక్క సహాయము నిచ్చుతులు లేని యాకంపెనీల బారినుండి తప్పించుకొనుటకూడ ప్రజలకు అవసరమైయున్నది.

గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీలు 1,00,000, సంవత్సర ఆదాయము 1,50,000

ఏజన్సీ షరతులు మిగుల లాభదాయకములు

వివరములకు. చీఫ్ సెక్రెటరి హనుమకొండ వారి ఆఫీసుకు వ్రాయుడు.

## ఆంధ్రబ్యాంకు లిమిటెడ్

### హైదరాబాదు బ్రాంచ్

వడ్డీల వివరము

| | |
|---|---|
| హోం సేవింగ్సు బ్యాంకు ఎకౌంట్లు | 4½% |
| కాలి సేవింగ్సు బ్యాంకు ఎకౌంట్లు | 4% |
| హాలీ లేక కల్దారు కరెంటు ఎకౌంట్లు (జనవరినుండి జూన్‌వరకు) | 3½% |
| కల్దార్ కరెంటు ఎకౌంట్లు (జూలైనుండి డిసెంబరువరకు) | 2% |

ఎకౌంట్లు ఒక్కరి పేరనే హాలీలోను కల్దార్‌లోను తెరువ వచ్చును.

ఫిక్సడ్ డిపాజిట్లు తీసుకొన బడును.

ఇతర వివరములు బ్యాంకునందు తెలుసుకొన వచ్చును.

బ్యాంకు ఉదయం 9 గంటలనుండి తెరచి యుండును.

కె. యస్. శాస్త్రి ఎం. ఏ. సర్టి. ఎ. ఐ. బి. మేనేజరు } ఎస్. ఎమ్. ఎస్ ఏజంటు

---

కోర్టు ఋబాయీయతులు ప్రామిసరీనోట్లు

## అనుకూలముగు షరతులు

క్రొత్తపద్ధతులు, మొదలగు నిబంధనలచే తయారు చేసియున్నాము. ప్రతులు మిగులుటలేదు. అలస్యముచేసిన దొరకనేరవు. ధరలు తగ్గించియున్నాము. ౧౦౦ కి రు ౨ లు మాత్రమే.

గోలకొండ పత్రికాలయము,
హైదరాబాదు.

## శ్రీకృష్ణాభవను హోటలు

### అబిడ్ బిల్డింగు హైద్రాబాదు

ఇచ్చట మంచి భోజనము సకాలమునకు లభించును. ఇష్టమైన ఫలాహారములు దొరుకును. ప్రయాణికులకు సౌకర్యములు గలవు. శేషనర్రీ సామానులు మొదలైనవి ఉచోట లభించును. కే. యస్. కృష్ణయ్య ప్రొప్రయిటర్

Sree Krishna Bhavan Hotel.

భగత్ లాల్ నారాయణజీ అత్తరు వ్యాపారము

మహ్మీ కమాన్ హైద్రాబాదు

మావద్ద అన్నివిధములైన స్వదేశీ విదేశీ అత్తరులు తైలములు అగరుబత్తీలు కుంకుమపువ్వు చాయిసబ్బులు మొదలగునవి అమ్మబడును

## గోలకొండ బుక్ డిపో

| గ్రంథము | వెల |
|---|---|
| ౧. రెడ్డికులనిర్ణయచంద్రిక | ౧–౪–౦ |
| ౨. పంచమోద్ధరణము | ౦–౮–౦ |
| ౩. కర్నూలురాజుల వంశావళి | ౦–౩–౦ |
| ౪. గయోపాఖ్యానము | ౦–౨–౦ |
| ౫. కృష్ణాలహరి | ౦–౨–౦ |
| ౬. చారుమినార్ (పద్యములు సచిత్రము) | ౦–౨–౦ |

మరి:— వ్యాపారస్తులకు మంచి కమీషను ఇయ్యబడును. వెంటనే వ్రాసి తెప్పించుకొనుడు.

మేనేజర్ గోలకొండ బుక్ డిపో

తుర్రేబాజు బజారు హైద్రాబాదు దక్కను

మలబద్ధకము, నరములు చలసిపోవుట అగ్నిమాంద్యము, నరముల బలహీనత, మొదలగువానికి ప్రపంచ ప్రసిద్ధి బడసిన మా

### ఆతంక నిగ్రహ మాత్రలు

అద్భుతమగు మందు

౬౦ వండ్లనుండి ప్రసిద్ధి నున్నది.

32 మాత్రలు గల 1 డబ్బి 1 రూ

4 రూపాయలకు 5 డబ్బీలు

ఉచితము! ఉచితము!

### కామ శాస్త్రము

ఆరోగ్యమునకు, ఐశ్వర్యమునకు అభివృద్ధికి చక్కని దారిచూపునది

ఉచితముగా పోస్టుఖర్చు లేకుండ పంపబడును.

కావలసినవారు ఈ క్రిందివారికి వ్రాయుడు:—

### ఆతంక నిగ్రహ ఫార్మసీ

నెం. 1 డి హ్వే మద్రాసు

## గోలకొండ పత్రిక

(సుల్తానుబజారు హైదరాబాదు దక్కన్)
సంవత్సరమునకు చందా
రు. ౭-౦-౦
ఆరు ,, ౩-[illegible]-౦
విడి పత్రిక [illegible]




[illegible] ... ed by [illegible] at the Golconda [illegible] Press, Hyderabad [illegible] Editor by K. Balakrishna Reddy